

Leader Ystad-Österlenregionen

Utvecklingsstrategi för åren 2008-2013

Senast uppdaterad: 2008-09-24

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Fotografer: Bengt Bengtsson, Marie Carlberg, Fredrik Ekblad, Peggy Eklöf, Elinor Engman, Björn Gran och Elisabeth Wikenhed.

Förord

Leader är en erkänd metod för landsbygdsutveckling inom Europeiska unionen. Leader är en fransk förkortning som på svenska betyder “samverkande åtgärder för ekonomisk utveckling på landsbygden”. Syftet med Leader är att förena alla goda krafter för en stark lokal utveckling. Metoden bygger på underifrånperspektiv och lokal förankring, då den ideella, privata och offentliga sektorn i samverkan utarbetar en utvecklingsstrategi för en region. Detta görs på grundval av en analys av förutsättningarna i bygden. Utvecklingsstrategins målsättningar genomförs i projektform av lokala aktörer, som söker projektmedel hos den ideella Leaderföreningen. Beslutsnivån över medlen i Leader finns därmed på den lokala nivån. Leaders hörnstenar är: nytänkande, lokal förankring, samverkan, nätverk, partnerskap, långsiktighet och överförbarhet.

Detta är en ansökan om att få bilda Leaderområde Ystad-Österlenregionen 2008 – 2013, i kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. Det är också ett arbetsdokument för den ideella förening som ska ansvara för det lokala Leaderarbetet, liksom för alla aktörer som vill driva eller engagera sig i Leaderprojekt.

Förberedelsearbetet för att bilda ett Leaderområde initierades av Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK) våren 2007 och drevs därefter som en lokal samverkansprocess mellan aktörer från ideell, privat och offentlig sektor.

Denna ansökan kommer att tryckas då den blivit godkänd av Länsstyrelsen i Skåne. Den kommer också att finnas tillgänglig genom www.leaderskane.se samt på respektive kommuns hemsida.

För mer information om Leader, kan följande webbadresser rekommenderas:

- Information om Leader Ystad-Österlenregionen och Leader i Skåne: www.leaderskane.se respektive www.europadirektskane.org
- Information om Leader i Skåne: www.m.lst.se/m/amnen/Lantbruk/Leader
- Information om Leader i Sverige: www.landsbygdsnatverket.se respektive www.sjv.se/amnesomraden/stodtilllandsbygden/allastodformer/leadermetoden
- Exempel på Leaderprojekt från förra programperioden: www.leaderplus.se

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Innehållsförteckning.....	4
1 Vår framtidsvision.....	6
2 Sammanfattning.....	8
3 Förankringsarbetet.....	10
4 Analys.....	13
4.1 Bakgrundsfakta om Ystad-Österlenregionen.....	13
4.1.1 Landskap, geografi och kulturmiljö.....	14
4.1.2 Befolkningsstruktur och demografisk utveckling.....	14
4.1.3 Näringslivsstruktur, arbetsmarknad och utbildning.....	15
4.2 Nulägesanalys (SWOT).....	16
4.2.1 Genomförande.....	16
4.2.2 Styrkor och möjligheter.....	16
4.2.3 Svagheter och hot.....	17
4.2.4 Temaområden som resultat av SWOT.....	18
5 Leaderområde.....	19
5.1 Geografisk avgränsning.....	19
5.2 Avgränsning till intilliggande Leader- och fiskeområden.....	21
6 Strategi.....	23
6.1 Målet.....	23
6.2 Strategiska val.....	24
6.2.1 Den företagsamma Ystad-Österlenregionen.....	24
6.2.2 Den hållbara Ystad-Österlenregionen.....	29
6.2.3 Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen.....	32
6.2.4 Den välkomnande Ystad-Österlenregionen.....	35
6.2.5 Den närande Ystad-Österlenregionen.....	39
6.3 Landsbygdsprogrammets tre insatsområden.....	42
6.3.1 Axel 1.....	42
6.3.2 Axel 2.....	42
6.3.3 Axel 3.....	43

6.4	Horisontella mål.....	43
6.4.1	Jämställdhet.....	44
6.4.2	Ungdomar.....	44
6.4.3	Integration.....	45
6.4.4	Hållbar utveckling.....	45
6.4.5	Kompetensutveckling.....	45
6.4.6	Stärkt konkurrenskraft.....	45
6.4.7	Samverkan.....	46
6.5	Andra program och regionala planer.....	46
6.6	Samarbete.....	47
6.6.1	Regional och nationell samverkan.....	47
6.6.2	Internationellt samarbete.....	47
6.7	Paraplyprojekt.....	48
7	LAG och Leaderkontoret.....	49
7.1	Den ideella föreningen.....	49
7.1.1	Medlemskap.....	49
7.1.2	Årsstämma.....	49
7.2	LAG.....	50
7.2.1	Sammansättning och organisation.....	50
7.2.2	Ansvarsfördelning och arbetsrutiner.....	50
7.2.3	Ungdomslag.....	52
7.3	Verksamhetskontoret.....	52
8	Resursbehov och medfinansiering.....	54
8.1	Budget.....	54
8.2	Offentlig medfinansiering.....	55
9	Plan för kvalitativ utvärdering och uppföljning..... gen på egen hand.	56
	Bilaga 1 Kommunikationsstrategi för Leaderförstudien i sydöstra Skåne.....	58
	Bilaga 2 Resultat av SWOT-analyser genomförda i Ystad-Österlenregionen.....	61
	Bilaga 3 Urvalskriterier.....	68
	Bilaga 4 Indikatorer för måluppfyllelse.....	69
	Bilaga 5 Leader Ystad-Österlenregionen stadgar.....	70

1 Vår framtidsvision

I ett framtidsperspektiv är Ystad-Österlenregionen helt unik med dess natur, odlingsbygd, klimat, näringslivsprofil, upplevelsebas, sevärdheter och kulturhistoria – det ideala bosättnings- och verksamhetsområdet med närhet till ”allt”, inklusive storstadsområden och kontinenten.

År 2013 har vi kommit en god bit på vägen!

Leaderområde Ystad-Österlenregionen har då befästs och vidareutvecklats som en dynamisk och kreativ landsbygdsregion med något för alla sinnen. Utvecklingsarbetet genom Leader har skapat ökade möjligheter för en ökande sysselsättning i regionen, som också har blivit än mer attraktiv att bo och leva i. Genom ett aktivt medborgarskap tar vi större ansvar för vår bygds utveckling, med en kreativ och nytänkande syn på entreprenörskap där bofasta, fritidsboende, besökare, företag, föreningar och myndigheter samverkar.

År 2013 tar vi väl tillvara den entreprenörsanda och idériakedom som utmärker vår region. Genom Leader har vi förbättrat förutsättningarna för nyskapande och utvecklade plattformar som underlättar förverkligandet av goda idéer. En viktig komponent i detta är tillkomsten av mötesplatser för samverkan och nätverksbyggande, en annan är goda utbildningsmöjligheter.

År 2013 är regionen ett dynamiskt kluster för kreativitet, skapande och konstnärlig nyfikenhet. Tidigare generationers kunskap samlas upp och förädlas till ett levande kulturarv. Vi tar väl tillvara våra nya medborgares kunskap och kultur för att stimulera och utveckla vår region. Leader engagerar över generationsgränserna och skapar delaktighet och gemenskapskänsla på vår landsbygd.

År 2013 arbetar vi i största möjliga utsträckning med aktiviteter som ger långsiktigt hållbara lösningar och vi har kommit långt i utvecklingen av alternativa energilösningar. All Leaderaktivitet genomsyras av miljöhänsyn och kretsloppstänkande. Vi har påbörjat en omställning av vårt samhälle mot minskat oljeberoende och en minskad negativ klimatpåverkan.

År 2013 fortsätter områdets mångfald av tillgängliga natur- och kulturupplevelser att göra det attraktivt för ett stort antal besökare och regionen välkomnar besökare under en längre säsong än idag. Besöksnäringens värde som inkomstkälla och drivkraft i den lokala utvecklingen kommer fler till del och även de bofasta har glädje av regionens fantastiska besöksmål.

År 2013 skänker vår natursköna omgivning goda möjligheter till lustfyllda upplevelser för alla våra sinnen, välbefinnande och rekreation - för såväl bofasta som för besökare. Genom att värna om naturen och nyttja den på rätt sätt, mår vi vår hälsa. Till det goda livet hör också det som naturen ger och regionens långa tradition av primärproduktion och förädling av livsmedel är något som vi slår vakt om och aktivt verkar för att utveckla.

Leader Ystad-Österlenregionen – med sinne och lust!

2 Sammanfattning

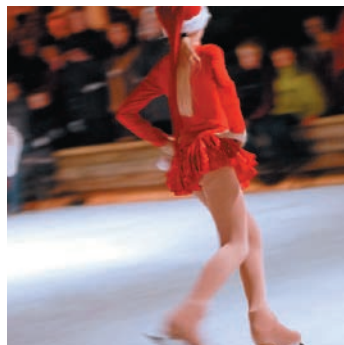
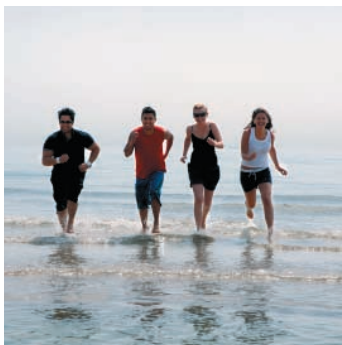
Sedan sommaren 2007 har ett intensivt arbete bedrivits i sydöstra Skåne i syfte att arbeta fram ett Leaderprogram för Ystad-Österlenregionen. Under resans gång valde invånarna i Skurups kommun att ansluta sig till det angränsande Leader Söderslätt. Leaderområde Ystad-Österlenregionen består av kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad.

Arbetet med Leader har skett i en bred förankring och på ett demokratiskt sätt. Inledningsvis genomfördes ett informations- och diskussionsmöte i varje kommun där en översiktlig analys av regionen gjordes. Efter det tillsattes en arbetsgrupp och åtta olika temagrupper som jobbade vidare med det underlag som framkom vid de kommunala mötena. I nästa steg formerades fem strategiska inriktningar för utvecklingsarbetet i Leaderområde Ystad-Österlenregionen:

Den företagsamma Ystad-Österlenregionen, som syftar till att stärka entreprenörer, öka företagsamheten, öka kompetensen kring företagande, höja den generella kompetensnivån i regionen samt initiera samverkan mellan företag och mellan forskning och företag.

Den hållbara Ystad-Österlenregionen, som bl.a. handlar om att uppmuntra fokus på hållbar utveckling och kretsloppstänkande i allt vi gör, stort som smått. Det rör bl.a. energieffektivitet, hållbart resande, ett förvaltande av vårt natur- och kulturlandskap som bevarar dess värden och ett hållbart brukande av jorden.

Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen, som avser att förstärka bygden bl.a. genom att ta vara på regionens tradition av kreativitet och skapande. Insatser kommer att uppmuntras för att utveckla kulturlivets olika dimensioner, skapa mötesplatser och stärka byarna, inte minst genom projekt som överbryggar generationsklyftor och är gränsöverskridande och integrationsfrämjande.

Den välkomnande Ystad-Österlenregionen, som handlar om att fortsätta utveckla regionen som ett attraktivt besöksmål, med ökad tillgänglighet och förlängd besöksäsong. Området har redan mycket att erbjuda, men det finns utrymme för att bli ännu bättre genom bl.a. samverkan, produktutveckling, höjning av kunskapsnivån och förbättrad marknadsföring.

Den närande Ystad-Österlenregionen, som innehåller satsningar bl.a. på att utveckla den småskaliga lokala livsmedelsproduktionen och upplevelsen av mat, utveckla primärproduktionen och initiera nya marknadskanaler för vår regions produkter och tjänster. Vidare återfinns här insatser för att stärka hälsan och livskvaliteten för boende och besökare genom att t.ex. uppmuntra initiativ som syftar till ökad rekreation eller samverkan mellan aktörer för att erbjuda hälsopaket för besökare och boende.

När denna utvecklingsstrategi är godkänd av Länsstyrelsen och arbetet med Leader Ystad-Österlenregionen kommer igång, ska en ideell förening bildas av alla som är intresserade av att ta del av detta utvecklingsprojekt. Styrelsen för föreningen, den s.k. LAG (Local Action Group), beslutar sedan om vilka projekt som ska beviljas projektstöd. För att en projektansökan ska godkännas, ska projektet omfatta satsningar som återfinns i detta dokument strategiska inriktningar och projektets resultat ska komma flera till del. Till sin hjälp i arbetet har LAG ett kansli, Leaderkontoret, med en verksamhetsledare vars uppgift är att leda verksamheten.

För hela programperioden kommer det till utvecklingen i Leaderområde Ystad-Österlenregionen att finnas ca 53 Mkr att tillgå för olika projekt. Arbetet kommer ständigt att utvecklas och utvärdering av resultaten är en självklar del av arbetet med Leader Ystad-Österlenregionen.

Leader Ystad-Österlenregionen – med sinne och lust!

3 Förankringsarbetet

Arbetet med att bilda ett Leaderområde i Ystad-Österlenregionen inleddes våren 2007, då kommunerna i Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK) beslutade att initiera processen. Under augusti och september hölls fem lokala mobiliseringsträffar¹ runt om i regionen, till vilka företagare, föreningar, byalag och allmänhet bjöds in. Syftet med mötena var trefaldigt:

- Att informera om Leader och undersöka intresset i förenings- och näringslivet för att bilda ett Leaderområde.
- Att finna personer från den privata respektive ideella sektorn som ville arbeta mer intensivt med projektansökan.
- Att genomföra en SWOT-analys i syfte att se vilka gemensamma behov och möjligheter som fanns för området och med det lägga grunden för den fortsatta analysen.

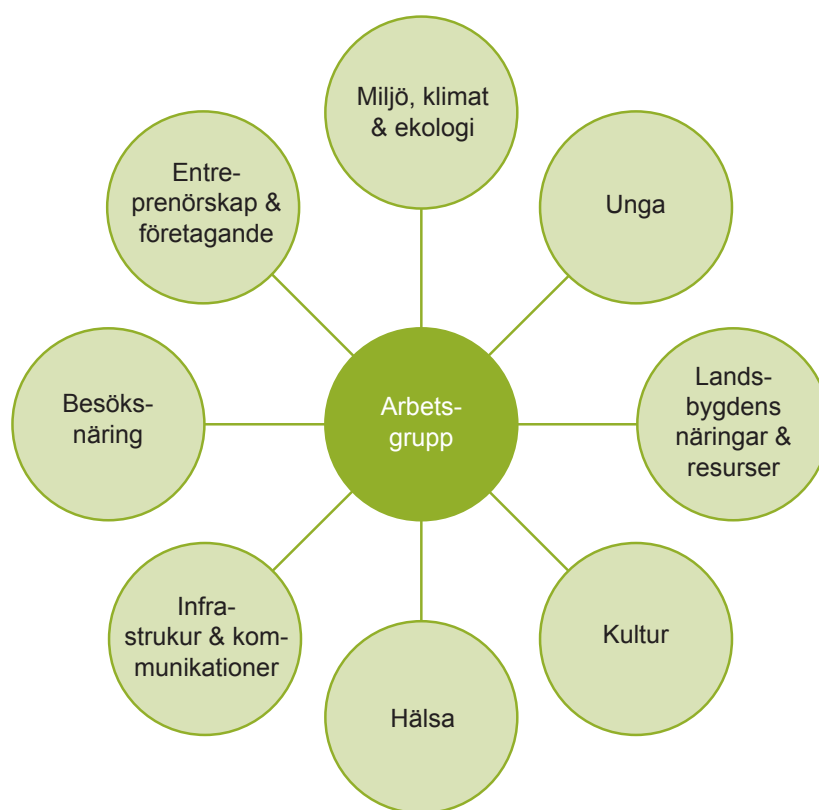
Sammanlagt deltog ca 200 personer i träffarna och samtliga syften uppnåddes. Den 25 september avslutades mobiliseringsfasen med ett uppföljningsmöte, där ca 45 personer deltog. Syftet med mötet var dels att fastlägga formerna för det fortsatta arbetet, dels att ta nästa steg i analysen av vår region. Man enades om att organisera arbetet i åtta temagrupper och en arbetsgrupp. Temagruppernas fokusområden var helt baserade på de analyser som genomfördes vid mobiliseringsträffarna.

Temagrupperna har främst bestått av personer ur den ideella och den privata sektorn och har som regel haft mellan 10 och 15 medlemmar. Gruppmedlemmarna har dels varit personer som anmält sitt intresse i samband med mobiliseringsträffarna, men också personer som senare medvetet har knutits till grupperna på grund av kompetens och erfarenhet rörande temat i fråga. Uppgiften har varit att

¹ Mötena hölls i Ystad 22 augusti, i Skurup 30 augusti, i Ö Tommarp 6 september, i Bjärsjölagård 11 september samt i Skåne Tranås 17 september.

analysera respektive ämnesområde på djupet och på så vis producera ett grundmaterial till den övergripande strategin. Grupperna har träffats regelbundet under perioden december till mars, huvudsakligen gruppvis, men gränsöverskridande träffar har också arrangerats eftersom ämnena till viss del överlappar varandra och ett helhetsperspektiv har setts som nyckeln till en fullgod analys.

Ledarna för varje temagrupp har även ingått i arbetsgruppen (ibland benämnd skrivargruppen), som består av representanter för samtliga tre sektorer. Gruppen har haft till uppgift att samordna temagruppernas arbete och sammanställa analyserna till en gemensam utvecklingsstrategi. Utöver samordnandet av strategiarbetet har arbetsgruppen bl.a. haft ansvaret att diskutera och planera kompetensutveckling för arbetsgruppen och temagrupperna samt att kommunicera och samverka med övriga Leaderområden i Skåne. Arbetsgruppen har under förstudien haft sju möten.

Den kompetensutveckling som har genomförts under förstudien har främst skett i form av föredrag och frågestunder med inbjudna "Leaderexperter" i form av verksamhetsledare och annan personal från tidigare eller blivande (redan godkända) svenska Leaderområden² samt ett studiebesök på verksamhetskontoret på Bornholm, som har mångårig erfarenhet av Leader. Syftet med dessa erfarenhetsutbyten har varit att inhämta kunskaper om hur Leader kan fungera och vad det kan bidra till i en bygd, liksom om analys- och skivastadiet som sådant. En annan tanke har varit att träffarna skulle fungera som inspiration och motivation för våra ideellt arbetande krafter i temagrupperna.

² Leader Blekinge, Leader Smålandsgruppen och Leader KalmarÖland.

Att förankra Leaderarbetet och utvecklingsstrategin lokalt har setts som arbetsgruppens viktigaste uppgift. För att säkerställa en bred och tydlig informations-spridning om Leader samt för att finna lämpliga kommunikationskanaler mellan regionens invånare och arbetsgruppen, utarbetades tidigt i processen en kommunikationsstrategi för hela förstudieperioden³. Informationen och kommunikationen har strömmat genom flera olika kanaler. SÖSK:s hemsida och kommunernas respektive hemsidor (härefter ”hemsidorna”) har uppdaterats kontinuerligt med aktuell information om Leader och strategiarbetet. Sedan december i fjol skickas ett elektroniskt nyhetsbrev en gång i månaden, som också publiceras på hemsidorna. Antalet mottagare av nyhetsbrevet uppgick i mitten av maj till ca 350. Både hemsidor och mailutskick har också använts för att sprida tidiga versioner av utvecklingsstrategin och förfrågningar om synpunkter. Vid sidan av denna skriftliga information har flera informations- och diskussionsträffar arrangerats, liksom andra former av mindre möten och personliga kontakter. Bland dessa kan nämnas träffar med byalag och bygderåd, lokala livsmedelsproducenter, aktiva inom scoutrörelsen, företagare och företagargrupper, regionens största kultur- och invandrarförening, ungdomsråd och elevråd i kommunernas högstadies- och gymnasieskolor samt personer som är aktiva inom idrottsrörelsen. Vidare har ett aktivt PR-arbete bedrivits gentemot lokalpressen – genom nyhetsbrevet, särskilda pressmeddelanden liksom direkta kontakter – med syftet att väcka medialt intresse för Leader och därigenom få möjlighet att utnyttja medias spännvidd för att bredda informationsspridningen om processen. Detta arbete har gett gott resultat och ett flertal artiklar har publicerats i regionens två största dagstidningar.⁴

Arbetsgruppen har således lagt sig vinn om att etablera en god kommunikation kring Leaderarbetet med invånarna i Ystad-Österlenregionen och att skapa goda möjligheter för allmänheten att bli delaktiga i processen och bidra till arbetet med utvecklingsstrategin. Som synes har detta skett kontinuerligt under processens gång, men den enskilt bästa möjligheten till insyn och påverkan var den remissomgång av arbetsgruppens förslag till utvecklingsstrategi som genomfördes i april. Inför remissomgången skickades förslaget ut till privatpersoner, företagare, byalag och föreningar i regionen genom nyhetsbrevets sändlista, samt till nästan 300 föreningar därutöver, vars mailadresser plockades fram genom kommunernas föreningsregister. Förslaget fanns också tillgängligt på hemsidorna. Den 16 april arrangerades ett stormöte, där förslaget presenterades och diskuterades. De ca 40 personer som deltog fick då möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter på förslaget och arbetsgruppen fick många bra inspel inför färdigställandet av ansökan. Efter remissomgångens slut sammanställdes samtliga remissvar och publicerades på hemsidorna samt skickades ut tillsammans med nyhetsbrevet för april månad. Därefter ägnades tre intensiva veckor åt att bearbeta remissvaren och färdigställa ansökan.

Det sista steget i förstudiearbetet togs i samband med ett stormöte den 20 maj, då strategin godkändes för att skickas in som ansökan om att bilda ett Leaderområde. Vid mötet tillsattes även en beredningsgrupp tillika valberedning med uppgiften att under sommaren förbereda det faktiska bildandet av Leaderområdet. Leaderföreningens konstituerande möte planeras till början av september.

Leader Ystad-Österlenregionen – med sinne och lust!

³ Se bilaga 1.

⁴ Däribland Ystads Allehanda 070831, 071207, 080417, 080526 samt Skånska Dagbladet 070808, 071210, 080318, 080522.

4 Analys

För att på bästa möjliga sätt kunna se utvecklingsstrategin som en helhet är det nödvändigt att ge en nulägesbild, en analys, av Ystad-Österlenregionen sett ur olika perspektiv. I detta kapitel beskrivs området genom statistiska fakta och en bakgrundsbeskrivning, liksom genom en sammanfattning av genomförd SWOT-analys.

4.1 Bakgrundsfakta om Ystad-Österlenregionen

Kommunerna i Ystad-Österlenregionen har ett flerårigt etablerat samarbete kring strategiska utvecklingsfrågor och sedan början av 1970-talet finns ett gemensamt politiskt samverkansorgan, Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK), med kansli lokaliserat i Ystad.

Samarbetet syftar bl.a. till att stärka regionens ekonomi, näringsliv, sysselsättning och befolkningsutveckling. Genom åren har samverkan förekommit inom områden såsom näringslivsutveckling, kommunikationer, samhällsplanering, turism, kultur, utbildning, sjukvård, jordbruk och fiske.

Kommunerna har också mångårig erfarenhet av att agera och fungera som en enad region i internationella sammanhang. 1980 etablerades ett samarbete med Bornholm. Detta samarbete existerar och utvecklas fortfarande. 1995 startade i projektform Fyra Hörn-samarbetet mellan SÖSK, Bornholm, Swinoujcie och Rügen. Inom ramen för detta arbete har ett flertal utvecklingsprojekt genomförts och nya planeras. De senaste 10 åren har SÖSK även samverkat i projekt med olika partners i Litauen.

Huvudaktörer i det regionala samarbetet i SÖSK är kommunerna, men samverkan mellan aktörer från privat och ideell sektor förekommer också i en lång rad sammanhang, såväl bakåt i tiden som i nutid.

För att ytterligare stärka regionens framtida utveckling och förvaltning, beslutade SÖSK 2007 att ta fram ett gemensamt landsbygdsprogram för regionen (med nationella och regionala program som utgångspunkt) och ansöka om att få bilda ett Leaderområde.

4.1.1 Landskap, geografi och kulturmiljö

I Leader Ystad-Österlenregionen ingår de fyra kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. Landskapet i regionen är mångfacetterat och erbjuder en rik variation av naturtyper och är vida känt för sin skönhet. I områdets sydöstra del dominerar Österlenslätten med sitt böljande landskap, medan de nordliga respektive västliga delarna av regionen karaktäriseras av ett mosaikartat backlandskap bestående dels av odlingsmark, men också av skogsmark med lövskog och gran. Längst mot nordväst växlar landskapet återigen till att i delar av Sjöbo kommun utgöras av slättlandskap.

Odlingslandskapet har kvar många av de specifika kännetecken, såsom grusvägar, lundar, stenvägar och alléträd, som ger landskapet dess speciella karaktär och som samtidigt är viktiga småbiotoper för växter och djur. Förekomsten av vattenbiotoper är låg till följd av utbredd dikning och kulvertering av vattendrag. Åkermarken är i stora delar dominerande och skiljer sig i sin utbredning mellan stora fält vid de större gårdarna och godsens, till ett mer småbrutet åkerlandskap i backlandskapet. Naturbetesmarkerna är av skiftande karaktär, från öppna hedmarker till trädklädda betesmarker.

Regionens byar och gods har hög ålder och har under århundraden påverkat formandet av kulturlandskapet. Här finns många spår från tidigare invånare genom bl.a. hållristningar, gravar och skepps- och stensättningar. Området är i sin helhet tämligen rikt på kulturbärande landskapselement.

4.1.2 Befolkningsstruktur och demografisk utveckling

Leaderområde Ystad-Österlenregionen har totalt 77 812 invånare⁵, varav 41 412 personer bor på landsbygden, i orter med mindre än 3000 invånare⁶. I regionen finns ingen tätort med fler än 20 000 invånare, vilket innebär att *alla* invånare i Leaderområde Ystad-Österlenregionen ingår i projektområdet och kan söka Leadermedel.

Den demografiska utvecklingen i regionen som helhet följer den generella utveckling som återfinns på riksnivå, med en ökande medelålder⁷. I Ystad-Österlenregionen orsakas detta dels av utflyttande ungdomar, som inte i motsvarande antal återvänder efter studier eller annan sysselsättning på annan ort, samt av en relativt stor inflyttning av grupper i åldern 55+. Det ska emellertid framhållas att denna trend inte förekommer i alla kommunerna. Framför allt Sjöbo och Ystad uppvisar motsatta tendenser med hög inflyttning av personer i åldrarna 24-55 år⁸. Sjöbo är också den kommun som har lägst medelålder av de fyra. Samtliga kommuner i regionen har emellertid högre medelålder än genomsnittet i riket⁹.

Andelen utrikes födda i projektområdet har ökat under en längre period och på senare år jämnats ut mellan kommunerna. Idag befinner sig samtliga kommuner i intervallet 7-8 % utrikes födda¹⁰.

Enligt Statistiska centralbyråns Jämställdhetsindex¹¹ ser situationen angående jämställdhet i regionen något olika ut. Ystads kommun utmärker sig genom att placera sig bland de bästa 20% i landet. Simrishamns kommun ligger kring genomsnittet, Tomelilla kommun något sämre än genomsnittet och Sjöbo kommun bland de sämsta 20%¹².

⁵ År 2007, fördelning per kommun: Simrishamn 19 306, Sjöbo 18 015, Tomelilla 12 772 och Ystad 27 719.

^{6,9,10} Källa: SCB, 2007.

⁷ Källa: SCB, 2001-2007.

⁸ Källa: SCB, 2002-2006.

4.1.3 Näringslivsstruktur, arbetsmarknad och utbildning

Ystad-Österlenregionen har ett varierat näringsliv där enmans- och fåmansföretagen dominerar. Ett antal större arbetsgivare finns, men inget företag har mer än 325 anställda. För regionen som helhet ligger företagandet och nyföretagandet över nationellt snitt för jämförbara kommuner.

I regionen som helhet är lantbruket den dominerande branschen. Därutöver skiljer det sig något mellan kommunerna. I Sjöbo och Simrishamn är hantverks- och byggsektorn stor, i Simrishamn även fiske. I Tomelilla och Ystad utmärker sig handeln som en av de större sektorerna. I flera av kommunerna utgör företag inom besöksnäringen en betydande del och trenden är att besöksnäringen växer.¹³

Arbetsmarknaden skiljer sig endast något mellan kommunerna. Ystad och Sjöbo har en arbetslöshet på 2,2 % respektive 2,5 %, medan siffran i både Tomelilla och Simrishamn är 2,6 % (april 2008). Snittet för Skåne som helhet är 3,4 % för samma månad.¹⁴

Regionen har en större utpendling än inpendling av arbetstagare. Med rätt kommunikationsförutsättningar finns det en stor arbetsmarknad att verka inom för dem som kan tänka sig att pendla, dels norrut mot Kristianstadsområdet, men kanske framförallt till de centrala delarna av Öresundsregionen.¹⁵ Självklart förekommer också inomregional arbetspendling.

En befolkning med hög kunskapsnivå är en viktig faktor för en god samhällsutveckling. En generellt hög utbildningsnivå ökar möjligheterna för kvalitativa problemlösningar och kompetenta affärsidéer. Närhet till utbildningsinstitutioner ökar även ett samhälles attraktionskraft och kan således bidra till att motverka utflyttning och gynna inflyttning. I alla kommuner i området erbjuds utbildning upp till gymnasienivå. Vuxenutbildning finns i alla kommuner och i vissa fall genom samverkan kommunerna emellan. I Ystad erbjuds utbildning relaterat till filmskapande på universitetsnivå, däribland Mastersprogram i film- & mediaproduktion, och regionens närhet till högre utbildning i Malmö/Lund samt till Kristianstad möjliggör utpendling för att studera. Vidare finns en folkhögskola i regionen, Österlens folkhögskola, samt en KY-utbildning i Ystad inriktad på turism och besöksnäring.¹⁶

¹¹ Jämställdhetsindex baseras på indikatorerna eftergymnasial utbildning, förvärvsarbete, arbetssökande, medelinkomst, låg inkomst, ojämn könsfördelning på näringsgrenar, dagar med föräldrapenning, dagar med tillfällig föräldrapenning, ohälsotal, unga vuxna, kommunfullmäktige, kommunstyrelse, egna företagare med minst 10 sysselsatta.

¹² Källa: SCB, Jämställdhetsindex 2005.

^{13, 15, 16} Källa: Simrishamns, Sjöbo, Tomelilla, Ystads kommun.

¹⁴ Arbetsförmedlingen april 2008.

4.2 Nulägesanalys (SWOT)

Som komplettering till den föregående mer statistiskt inriktade beskrivningen, har en nulägesanalys genom SWOT-metoden genomförts under förstudien. Området diskuterades då med utgångspunkt från dess styrkor, möjligheter, svagheter och hot

(SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats).

4.2.1 Genomförande

Vid de kommunala mobiliseringsmöten som arrangerades under hösten genomfördes gruppdiskussioner om ca åtta personer per grupp. Uppdraget var att med ett helhetsperspektiv analysera regionens styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Nedan följer en översiktlig sammanställning och analys av de synpunkter som framkom. I en bilaga till utvecklingsstrategin återfinns analysen i dess helhet¹⁷.

4.2.2 Styrkor och möjligheter

Naturen och det geografiska läget återkommer flera gånger som en styrka för regionen. Exempelvis framhävs landskapets karaktär, ljuset och havet, som inspirerar och attraherar till både besök och boende. Områdets geografiska läge ger också fördelar både vad gäller boendet och näringslivsverksamheter. Detta gäller framförallt närheten inom området, men även närheten utåt.

Också kulturen är ett område som många lyfter som en styrka för området. Det är tydligt att kulturen präglar både näringslivet och dess utveckling, men även invånarna, som genom kulturen får utlopp för kreativitet, samhörighet och välbefinnande.

Människorna och deras bakgrund och många goda kvaliteter ses av flera som en stor tillgång i regionen. Framförallt nämns entreprenörsanda, kreativitet och viljan till samverkan. Även människors önskan om en god livskvalitet nämns som en styrka och möjlighet för utvecklingen.

Småskaligt näringsliv kopplat till livsmedel, turism och kultur är några av möjligheterna som lyfts fram av invånarna i vår region. Många av exemplen i SWOT-analysen bygger på de styrkor som området besitter.

Boendet är en central faktor för områdets utveckling enligt väldigt många. Här har den offentliga sektorn en nyckelroll, eftersom allt från områdesplaner till barnomsorg och utbildning påverkar attraktionskraften för inflyttning av både nya invånare och företag. Områdets utvecklingspotential knyts upprepade gånger i SWOT-analysen till attraherandet av barnfamiljer, vilket överlag anses mycket viktigt för regionens framtid.

Mötesplatser, både fysiska och virtuella, såväl för företag som för människor, efterfrågas i hög utsträckning och bör således ha goda förutsättningar att utformas. Detta gagnar både människors livskvalitet och näringslivsutvecklingen.

¹⁷ Se bilaga 2.

4.2.3 Svagheter och hot

Boendesituationen belyses av många som ett problem i vissa avseenden, såsom förekomsten av hus som står tomma på vintern, brist på lägenheter, brist på tomtmark och risken att regionen utvecklas till en sovbygd till Malmöområdet.

Kommunikationer lyfts också fram som en svaghet av vissa, som menar att möjligheterna till kollektivt resande är begränsade och att vägnätet är bristfälligt vad gäller utbyggnad och underhåll. Vidare fungerar inte den digitala kommunikationen, såsom IT/bredband, tillfredsställande i alla delar av vår region.

Intolerans, trångsynthet, negativ bymentalitet, utestängning och osund konkurrens mellan kommunerna är annat som återkommer som svagheter. Röster höjs också för att det finns för lite aktiviteter för unga, särskilt vintern upplevs av många som händelsefattig. Till detta ska tilläggas att turistsäsongen är för kort och avgränsad, vilket anses vara ett problem av många.

Ett tänkbart hot som har framkommit mot utvecklingen i vår region är scenariot att regionen stagnerar och bekvämligheten tar överhanden, att man inte ”orkar” engagera sig och att allt rullar på i gamla hjulspår. Ett annat tänkbart hot är att konservatism och misstänksamhet kan hämma vår utveckling om vi inte släpper in nya intryck och invånare. En negativ befolkningsutveckling och/eller en skev sådan är inte heller bra.

Vidare upplever många exploatering/överexploatering som ett hot för bygden. Det handlar dels om naturtillgångar, men även risken att det byggs för mycket fritidsbebyggelse i känslig miljö. Sist men inte minst finns miljöhoten, däribland klimatförändringarna, i fokus hos många som ett hot mot regionens utveckling.

4.2.4 Temaområden som resultat av SWOT

Efter de första fem mobiliseringsmötena kallades till ett uppföljningsmöte med öppen inbjudan för alla som kunde tänka sig att arbeta med att föra arbetet vidare. Avsikten med detta möte var att summera de genomförda SWOT-analyserna och vaska fram temaområden att arbeta vidare kring. Även vid detta möte genomfördes gruppövningar. Summeringen och kategoriseringen av framkomna styrkor, möjligheter, svagheter och hot ledde till bildandet av åtta temaområden med rubrikerna:

- Entreprenörskap och företagande
- Kultur
- Hälsa
- Besöksnäring
- Unga
- Miljö, klimat och ekologi
- Landsbygdens näringar och resurser
- Infrastruktur och kommunikationer

Till dessa temagrupper inbjöds intresserade personer att delta för att föra analysen vidare och arbeta fram ett underlag för utvecklingsstrategin. Resultatet av detta återfinns under rubrik 6.2 Strategiska val.

5 Leaderområde

Detta kapitel beskriver Leaderområde Ystad-Österlenregionens geografiska avgränsning och dess sammanbindande aspekter samt avgränsningar till intilliggande Leader- och Fiskeområden.

5.1 Geografisk avgränsning

Leaderområde Ystad-Österlenregionen består av kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad. Områdets geografiska yta motsvarar de fyra medlemskommunernas yta och har en sammanlagd landareal på 1 641 km²¹⁸.

¹⁸ Källa: SCB, Kommunarealer 2008-01-01.

Kommunområdena i Leader Ystad-Österlenregionen binds naturligt samman som region ur flera olika aspekter. Den i många avseenden tydligaste gemensamma nämnaren är naturmiljön och invånarnas starka relation till denna.

Området har ett högst varierat naturlandskap och alla tre huvudkategorierna från Det skånska landsbygdsprogrammet finns i regionen, d.v.s. låglänt landskap, höglänt landskap och backlandskap. Regionen omfattar åtta av de sammanlagt 26 karaktärsområden som finns i Skåne. Området är därtill ett havsnära område.¹⁹ Vurmen för dessa skiftande och vackra omgivningar utgör på många sätt kärnan i livet i regionen och utgör grunden för den gemensamma identiteten.

Området har de bästa förutsättningar för en hög livskvalitet med god hälsa i centrum och nyttjandet av naturen för att uppnå såväl fysiskt som mentalt välmående ligger många invånare varmt om hjärtat. Närheten till naturen är också något som förenar regionen i dess funktion som ”städernas lunga”. Regionen har en högre andel allemansrättslig mark än bl.a. sydvästra Skåne och många besökare, inte minst från Öresundsregionen, söker sig till Ystad-Österlenregionen för rekreation och avkoppling.²⁰

Projektområdets geografiska läge utgör i flera avseenden en fördel, då det möjliggör en harmonisk livsstil och erbjuder en paus från storstadens stressiga och bullriga miljö. Det kan emellertid finnas en viss risk för att läget kan upplevas som ofördelaktigt, om området ses som för avsides beläget i förhållande till Öresundsregionens innersta nav och därmed hamnar i dess skugga. Om området uppfattas som svårtillgängligt kan det uppstå konkurrensnackdelar och andra problem. För att motverka sådana tendenser behöver området påvisa de goda kommunikationsmöjligheterna till urbana centra såsom Malmö/Lund och Köpenhamn eller Kristianstad och även fortsatt satsa på infrastrukturfrågor i ett framtidsperspektiv. Genom goda kommunikationsmöjligheter säkras möjligheten till pendling mellan arbete i staden och boende på landsbygden, liksom till goda rekreativmöjligheter för den som både bor och arbetar i staden.

Vidare ger landskapet och det omtalade ”ljuset” området särskilt goda förutsättningar för kreativa aktiviteter. Den stora omfattningen av kultur, konst och andra skapande verksamheter är ett utmärkande kännetecken för regionen. Den utbredda kreativiteten går också hand i hand med den entreprenörskapsanda och det engagemang som karakteriserar regionens många småföretagare och föreningsaktiva. Dessa egenskaper bidrar också till områdets gemensamma identitet och stärker bygden vad gäller både självförtroende och framåtanda och ökar därmed konkurrenskraften.

Vid de många möten som har hållits under förstudieperioden har det framkommit att det i området finns en uttalad vilja att verka för ökat samarbete mellan alla aktörer i regionen, såväl mellan som inom kommunerna. Genom ökat samarbete och gemensamma målsättningar för regionen i dess helhet vill man bidra till att motverka tendenser av konkurrenstänkande och dålig kommunikation mellan byar, aktörer och sektorer i regionen.

¹⁹ Källa: *Landsbygdsprogram för Ystad-Österlenregionen (SÖSK) 2007-2010* och *Det skånska landsbygdsprogrammet: ett utvecklingsprogram med landskapsperspektiv*, Skåne i utveckling 2007:10.

²⁰ Källa: *Strategi för en grön struktur i Skåne*, Region Skåne 2004.

5.2 Avgränsning till intilliggande Leader- och fiskeområden

Motivationen till den geografiska avgränsningen av Leaderområdet Ystad-Österlenregionen har presenterats ovan. Till detta kommer den mångåriga traditionen av gränsöverskridande samarbete mellan kommunerna i området. I den traditionella tappningen av detta samverkansområde ingår också Skurups kommun, men i Leadersammanhanget har Skurup valt att i nuvarande programperiod istället ingå i Leaderområde Söderslätt, som angränsar till Ystad-Österlenregionen i väster. Inledningsvis ingick Skurup i båda områdenas förstudier och dialogen mellan de två förstudieprojekten har varit tät. Bl.a. har en särskild träff, med gränsdragningsfrågan i fokus, arrangerats för invånarna i Skurup. Slutligen föll valet alltså på att Skurup i sin helhet skulle ingå i Leaderområde Söderslätt. Det ska emellertid betonas att den formella gränsdragningen inte utgör något hinder för samverkan och projektsamarbete mellan de två områdena. Tvärtom uppmuntras gränsöverskridande projekt, inte minst av hänsyn till de aktörer i gränsområdena som har uttryckt intresse för gemensamma projekt, exempelvis inom områden såsom hästverksamhet, kulturverksamhet, rid-, cykel- och vandringsleder, ungdomsverksamhet, natur- och vattenvård samt utveckling av kustlandskapet.²¹ Under förstudien har diskussioner också förts med andra angränsande områden, däribland södra Kristianstads kommun (trakterna kring Maglehem – Hörröd – Degeberga) och Hörby kommun. Utfallet av diskussionerna var att områdena ska följa kommungränserna, men även här uppmuntras till gränsöverskridande samarbeten i frågor som är intressanta för fler Leaderområden än ett.

Ett lokalt Fiskeområde, med liknande struktur som Leader, kan komma att bildas längs med den södra och/eller östra Skånekusten, med Simrishamns hamn som nav. Leader Ystad-Österlenregionen välkomnar detta initiativ som ett utmärkt komplement i regionens utvecklingsarbete och ser goda möjligheter till samverkan framöver.

²¹ Jämför Leader Söderslätts utvecklingsstrategi.

6 Strategi

I detta kapitel presenteras målsättningarna för arbetet med Leader i Ystad-Österlenregionen, liksom de prioriterade områden – strategiska val – som har utkristalliserats genom de senaste månadernas analyser och som det lokala trepartnerskapet därför har valt att fokusera på.

I kapitlet diskuteras också kopplingen mellan de fem fokusområdena och Landsbygdsprogrammets tre insatsområden:

- *förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft*
- *förbättra miljön och landsbygdens markförvaltning*
- *förbättra livskvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdens ekonomi*

Slutligen presenteras hur de strategiska valen präglas av de horisontella mål som kommer att vara tongivande i all Leaderverksamhet i regionen – jämställdhet, ungdomar, integration, hållbar utveckling, kompetensutveckling, stärkt konkurrenskraft och samverkan.

6.1 Målet

Det övergripande målet för Leader Ystad-Österlenregionen är att bidra till uppfyllandet av det nationella landsbygdsprogrammets mål, liksom målen i Skåne läns regionala genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet.

Den främsta målsättningen på lokal nivå är att skapa en levande landsbygd och en attraktiv region för människor att bo i, verka i och besöka. Ambitionen är att verka för att de positiva tendenser i åldersstruktur och demografisk utveckling som återfinns i vissa kommuner sprids i hela regionen.

Leaderverksamheten ska bidra till att skapa livskraftiga och hållbara förutsättningar för människor och företag på vår landsbygd. Genom att uppmärksamma och stödja lokala och samfälliga initiativ vill vi ge människor inflytande över den egna bygdens utveckling för att därmed skapa engagemang, glädje och delaktighet. Ungdomar ska beredas särskilda möjligheter att engagera sig i Leader och därigenom påverka sin egen utveckling. I Leader ska det finnas utrymme för kreativitet och experimentlusta och för att pröva nya grepp och vägar.

6.2 Strategiska val

Förstudien har resulterat i slutsatsen att utvecklingsarbetet i Leader Ystad-Österlenregionen i första hand ska fokusera på fem strategiska målområden. Även om de olika områdena här presenteras separat är de tydligt överlappande och ömsesidigt beroende av varandra för att målen för utvecklingen i Ystad-Österlenregionen ska kunna uppnås. Avsnitten nedan bör därför läsas och förstås som en helhet.

Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen i större delen av regionen, kommer särskilt fokus att ägnas åt ungas situation och förutsättningar för utveckling. Detta ska vara ett perspektiv som genomsyrar alla fem strategiska inriktningar, vilket förklarar att ungdomar inte utgör något separat strategiskt val.

6.2.1 Den företagsamma Ystad-Österlenregionen

En av målsättningarna i vårt Leaderområde är att utveckla företagandet. Viljan att bli företagare ska stimuleras och målet är att företagsamheten ska öka. Å enda sidan handlar det om att slå vakt om och utveckla det vi redan har. Här är betydelsen av ett starkt lantbruk med konkurrenskraftig primärproduktion stor, men också den hästrelaterade näringslivssektorn, då den förstärker och kompletterar lantbrukets ställning och ökar livskraften på landsbygden. Även övriga etablerade branscher i vår region bör framhållas, såsom hantverk, bygg, fiske, besöksnäring och handel. Å andra sidan handlar det om att få fler att starta företag samt att få fler företag att flytta sin verksamhet till vår region. Generationsväxling i företagen är också viktigt att prioritera.

Satsningar behöver också göras för att ytterligare främja entreprenörskapsandan i regionen. Det gör vi bl.a. genom att jobba med attityden till entreprenörskap och företagande. Från den egna självkänslan, ”jag är faktiskt bra på det jag gör och kunnig på mitt område”, till den yttre attityden från omgivningen ”går det bra för företagarna i bygden, går det också bra för bygden i stort”. Alla ska känna sig som möjliga entreprenörer, oavsett om man är man, kvinna, ung, gammal, invandrare eller ortsbo – utveckling startar hos individen!

I analysen av Ystad-Österlenregionen har det framkommit att utbildningsnivån måste stärkas och att det vore positivt om fler högskoleinstitutioner kunde etableras i eller kopplas till regionen. Utbildningsfrågorna är i första hand ett kommunalt ansvar, men då de har stora effekter för landsbygden i stort väljer vi att lyfta ämnet i denna strategi.

Kunskap är nyckeln till framgång! Detta gäller skolans alla nivåer, från grundskola till högskola och universitet, liksom vuxenutbildning och vidareutbildning av redan aktiva som del i det livslånga lärandet. En målsättning i denna strategi är därför att höja den generella utbildningsnivån i regionen, liksom att förbättra möjligheterna att studera på högre nivå och tillgodogöra sig expertkunskaper och specialkompetens. Ett annat område där insatser kan göras gäller inställningen till högre utbildning, där det finns utrymme för förändring mot en generellt mer positiv attityd. Vi vill också betona vikten av att ta tillvara äldre generationers kunskaper och färdigheter. En annan viktig effekt av en bra skola är att det kan fungera som ett incitament för inflyttning.

Utöver den grundläggande kunskapen och färdigheten som skolan ger behövs

också en bättre omvärldskunskap, för att lättare kunna möta och tillgodose efterfrågan av våra olika varor och tjänster. Vidare måste samverkan mellan våra företag och forskning och högre utbildningsinstanser bli bättre. I en värld som blir mer och mer konkurrensutsatt ställs högre krav på de företagare som verkar på marknaden. Om man inte ständigt finns med i utvecklingens framkant riskerar man på sikt att tappa i konkurrenskraft. Tidigare var konkurrensen betydligt mer lokal, så den företagare som gav upp gynnade andra företagare i bygden. På dagens globala marknad är situationen en annan. Den här problematiken drabbar såväl stora företag som småföretag. Det gäller även i hög utsträckning hantverkartjänster, som traditionellt har varit mycket lokala.

Ystad-Österlenregionen har många små företag och kontakterna och utbytet dem emellan är mycket personrelaterade. Detta är en klar fördel eftersom det underlättar uppbyggnaden av olika former av samverkan, baserade på förtroende och ömsesidig nytta. Vi behöver emellertid förbättra förutsättningarna för sådan samverkan ytterligare. Det kan vi göra genom att skapa fler mötesplatser för utbyte av erfarenheter och utveckling, t.ex. forsknings- och utvecklingscentrum. Entreprenörer och uppfinnare/kreatörer behöver träffas. I dessa möten kan vi finna nya former för mentorskap, ordna kompetensutveckling, bilda fruktbara nätverk, samordna marknadsföring, få med ungdomar och mycket annat – helt enkelt lära och inspireras av varandra. Möten som kännetecknas av mångfald och deltagare med olika bakgrund skapar ofta goda förutsättningar för kreativitet och nytänkande, därför vill vi här lyfta fram vikten av mångkulturell samverkan och integration.

Som en konsekvens av samverkan företag emellan, men även mellan företag och föreningar, får vi driftiga människor att förmera sin energi tillsammans med andra, vilket gör att man orkar mer. Insatser är viktiga för att vårda entreprenörskapsandan och våra eldsjälar, så att dessa kan fortsätta att bidra med sitt engagemang och sin kunskap.

Företagande behöver också goda kommunikationer. Det måste finnas en väl utbyggd IT-kommunikation med hög prestanda i regionen, så att landsbygdsföretagare kan nyttja Internet som marknads- och kommunikationsplats på samma villkor som företag i tätorter och städer. Detsamma gäller givetvis den landsbygdsboende som vill nyttja nätet för att handla varor, kommunicera, arbeta

på distans eller annat. Det måste också finnas en väl fungerande struktur för det fysiska resandet och transport av varor. Ystad-Österlenregionen har med sitt läge en stor närmarknad i västra Skåne och Danmark och har stor potential att locka till sig fler åretrunt-

boende från det mer befolkningstäta västra Skåne. Förutsättningen är då att in- och utpendling till regionen fungerar tillfredsställande. Vi har också ett stort behov av att den inomregionala pendlingen är väl utbyggd, då det ska vara ett bra alternativ att bo i en kommun och arbeta i en annan. För detta behövs en genomtänkt fysisk planering. Av vikt är t.ex. samfällda och enskilda vägar av god standard, att det finns pendlarparkeringar och utbyggda gång- och cykelleder samt åtgärder som underlättar för permanentbosättning i fritidsområden där det är tillåtet. Miljöhänsyn och trafiksäkerhet bör vara aspekter som är tongivande i denna utveckling.

Entreprenörskap och företagsamhet bland unga ska stimuleras. Dels eftersom det stärker ungdomars självbild, liksom synen på livet på landsbygden, men också för att dagens ungdomar är framtidens företagare. Bl.a. inbegrips vikten av att underlätta generationsväxlingen i regionens företag, men ett flertal andra insatser behövs också. En tätare kontakt mellan ungdomar och arbetslivet kan vara ett sätt att stimulera ungt entreprenörskap. Ungdomar har generellt en hög kunskap om och vana av att arbeta med informationsteknologi, vilket bör utnyttjas inte minst då Internet är en viktig marknadsförings- och försäljningskanal för regionens företag.

6.2.2 Den hållbara Ystad-Österlenregionen

Aktiviteterna i Leader Ystad-Österlenregionen ska bidra eller vara anpassade till en landsbygdsutveckling som gynnar en långsiktigt hållbar utveckling ur ett miljöperspektiv. Ett led i detta är insatser som främjar ett hållbart utnyttjande av naturresurserna. Det gäller allt från lantbrukets nyttjande av åkerjorden, till privatpersoners påverkan genom konsumtion. Vi måste bli bättre på att sluta cirklarna – att näring som lämnat åkern kommer tillbaka via slam och kompost, att bränslen vi använder för transport och uppvärmning inte ytterligare spär på klimatgaserna och att vår konsumtion inte påverkar omvärlden negativt. Detta är frågor av stor vikt, men kunskapen om vår påverkan är många gånger bristfällig. Här behövs insatser i det stora och det lilla. De stora frågorna har vi små möjligheter att påverka genom Leaderarbetet då de ofta behandlas på nationell och internationell politisk nivå, men vi kan verka för lösningar som ligger nära oss och som vi har inflytande över.

Att vår region är ett kustområde, liksom förekomsten av sjöar och vattendrag, innebär att vi måste ta särskild hänsyn också till miljöfrågor som berör detta. Lantbruket har sedan flera år tillbaka arbetat aktivt för att minska läckaget av växtnäring och bekämpningsmedel för att minska belastningen på vattendrag, sjöar och hav. Främst bedrivs detta arbete genom projektet *Greppa näringen* inom landsbygdsprogrammet och bra resultat har uppnåtts, men det är inte tillräckligt utan ett fortsatt arbete måste till. Arbetet med att fortsatt anpassa lantbruket till ett hållbart nyttjande är mycket prioriterat.

En annan viktig aspekt som rör vår natur är att den ska vara tillgänglig för alla. Framkomligheten ska vara god. Det är också viktigt att den som rör sig i vår natur känner sig trygg.

EU:s ramdirektiv för vatten har till syfte att uppnå och bibehålla en god vattenstatus. Ekologiskt hållbar vattenkonsumtion ska främjas genom ett långsiktigt skydd av tillgängliga vattenresurser, avseende såväl kvalitet som kvantitet. De åtgärder som kan behöva vidtas är exempelvis dagvattendammar, förbättrad avloppsrening eller skyddsåtgärder för grundvatten. Ansvaret för det vilar bl.a. på kommunen, men genom en aktiv dialog och kunskap om vikten av att skydda vårt vatten kan fler insatser göras.

Vi vet inte idag vilka konsekvenser klimatförändringarna kommer att få för Ystad-Österlenregionen, men vi vet med säkerhet att förändringar kommer att ske. Det gäller alltså att vår region så långt det är möjligt tar sitt ansvar för att förändringen av klimatet blir så liten som möjligt.

Energifrågorna kommer framöver att vara fortsatt mycket viktiga. Inom Leaderområdet har vi goda möjligheter att själva producera större delen av vårt energibehov genom förnyelsebara energikällor, vilket ska vara en målsättning. Vi måste ständigt ha med oss att de satsningar vi gör på olika områden måste karaktäriseras av energieffektivitet och ett hållbart användande. Vi måste också ta till oss och medverka i utvecklandet av ny energiteknik.

Ett annat område som förtjänar att framhävas är kretsloppsanpassat boende. De hus vi idag bygger kommer att fungera i många år framöver och därför bör vi bygga med bästa möjliga teknik för att minska negativ miljöpåverkan. En annan utmaning är att bli att skapa system för hållbart resande. Här spelar olika kollektiva lösningar en viktig roll men vi måste också förändra folks beteendemönster

och vilja att resa kollektivt. Vi kommer sannolikt även i framtiden att i hög utsträckning vara beroende av bil i vår region, vilket ökar vikten av att det finns alternativa drivmedel att tillgå, som inte ger ett tillskott av koldioxid till atmosfären.

Ystad-Österlenregionens vackra landskap och natur är en av våra främsta styrkor och i sig en naturresurs som ska förvaltas väl, med en balanserad avvägning mellan bevarande och utveckling. Idag är delar av vår region skyddad genom olika former av naturskydd, men här finns anledning att även göra en bedömning av hur starkt kulturskyddet är på sina håll. Samtidigt är det viktigt att vi inte cementerar utvecklingen i vår bygd genom att lägga för stora restriktioner på förvaltandet av landskapet. Insatser kan göras genom frivilliga avsättningar och insatser från markägare, det gäller t.ex. anläggandet av ytterligare våtmarker eller skydd av betes- och skogsmark genom naturvårdsavtal med myndigheter. Ystad-Österlenregionens slottsmiljöer erbjuder välbevarade kulturhistoriska miljöer och ett rikt växt- och djurliv. Bebyggelsen har ett betydande arkitektoniskt och social-historiskt intresse.

Med ökad kunskap om vår miljö och natur ökar viljan att förvalta densamma väl. Detta ger oss i ett nästa steg en stolthet och vilja att visa upp och dela med oss av vår natursköna omgivning, vilket skapar goda förutsättningar för en utökad turism och ekoturism. Redan idag har vi goda möjligheter att ta emot besökare i vårt vackra landskap. Dessa bör utvecklas vidare. Landskapets mångsidiga karaktär kan vi ta tillvara och utnyttja till vår fördel, då det bäddar för goda möjligheter att tillgodose olika preferenser och önskemål. Leaderområde Ystad-Österlenregionen har därmed mycket att erbjuda, både åt besökare och åt människor som är verksamma och bosatta i regionen. Det finns också stort utrymme för att bättre utnyttja naturens läkande kraft för olika former av rekreation och rehabilitering. Naturen, tystnaden och friden är en av anledningarna till att många personer söker sig från storstadsregioner hit, som temporära besökare eller permanent. Sådan inflyttning bidrar till att stärka förutsättningarna för en levande landsbygd.

Ungas upplevelse av regionens natur och miljö behöver uppmärksammas. Hur vill ungdomar ta till sig och njuta av vår natur? Har ungdomar positiva erfarenheter och minnen av sin uppväxtmiljö, ökar sannolikheten att de återvänder hem efter studier eller andra aktiviteter på annan ort. Engagemanget och intresset för framtidsfrågor, och då ofta med miljön i fokus, är generellt sett stort bland unga och detta intresse måste förvaltas.

6.2.3 Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen

Konst, konsthantverk och hantverk är väl representerat i vår region genom våra många duktiga konstnärer, kulturutövare och hantverkare. Landskapet, havet och ljuset har bidragit till att utveckla Ystad-Österlenregionen till ett kluster för kreativitet och skapande. Här finns en stark utvecklingspotential att förvalta och intresset för att utveckla kulturlivet är stort.

En målsättning ska vara att utveckla bilden av vad kultur är. Detta kan göras genom att öppna upp den lokala kulturen för influenser utifrån och vidareutveckla kulturen gränsöverskridande – geografiskt och kulturellt, men också genom att utmana generationsgränser. Innovativa och okonventionella kulturprojekt ska uppmuntras. Synen på konst ska också vidgas. Konst är dels betraktelsen av en skapelse, men även upplevelsen av konstverkets tillkomst. Här finns starka kopplingar till besöksnäringen, liksom till området hälsa och rekreation, och utvecklingspotentialen är stor, vilket bör utnyttjas.

Kulturlivet i området ska alltså genomsyras av ett intresse för nytänkande och att våga spränga gränser. Samtidigt är det av stor vikt att vi månar om vårt kulturella arv, som ger oss den nödvändiga bakgrunden till dagens och morgondagens utveckling och förståelsen för sambandet med tidigare epoker. Detta gäller såväl områdets inhemska kultur, som kultur med ett annat ursprung. Kommande generationer har rätt till en synlig historia. Inventering och dokumentation av bygdehistorien är exempel på ett sätt att bevara kulturarvet och skapa hembygdskänsla. Den framtida utvecklingen får inte ske på bekostnad av det som generationer före oss byggt upp och regionens kulturmiljö och landskap ska tas tillvara både i ett bevarandeperspektiv och i ett utvecklingsperspektiv. Många gånger går dessa hand i hand, ett exempel är nybyggnation. För att bygden ska utvecklas måste det finnas tomtmark och möjlighet att bygga, men avvägningen kring var bebyggelsen ska placeras för att landskapets unika kännetecken ska bevaras är förstås viktig.

Stolthet för sin bygd och sitt kulturarv bidrar till att öka hembygdskänslan och till att skapa en identitet och trygghet i bygden. Det måste dock beaktas att en alltför betonad stolthet, utan ödmjukhet, kan leda till utanförskap bland vissa grupper, vilket riskerar att bli en hämsko för bygdens utveckling. Samverkan och möten ska därför ske i en anda av nyfikenhet och öppenhet för det okända. Genom att ta tillvara allas åsikter och erfarenheter, oavsett vilken bakgrund man har, kan utvecklingen gå framåt i en riktning som gynnar alla. I de mest kreativa miljöerna möts personer med olika kunskap, kultur och erfarenhet. Det är därför vi vill ha en öppen Ystad-Österlenregion som välkomnar, förvaltar och förvandlar den kraft som representeras av alla våra invånare.

En annan framstående kulturutövning i regionen rör trädgårdar. Odlingsförutsättningarna i Ystad-Österlenregionen hör till Sveriges bästa och i området finns en lång tradition och gedigen kunskap om trädgårdsodling i allt från slottsmiljö till den lilla trädgården. Med ett växande intresse för odling i olika former är möjligheterna inom trädgårdskulturen stora. Dels som besöksnäringssform, men också för kommersiella syften. Till detta kommer även den forskning som visar på trädgårdens läkande kraft och som öppnar för möjligheten att jobba mer med rehabilitering med hjälp av trädgård.

En övergripande målsättning i vår strategi är by- och bygdeutveckling. Regionens många byar kan emellertid utvecklas på olika sätt. Vilka insatser som behövs

vet byinvånarna bäst själva och för satsningar som ligger i linje med Leaderstrategin finns medel att söka. Ett prioriterat område är utveckling av service och handel, då detta gör byarna mer attraktiva för inflyttning (inte minst av barnfamiljer), samtidigt som det underlättar för äldre som vill bo kvar i sin by. För att ha en dynamisk landsbygd krävs fler permanentboende. En annan central aspekt är tillgängligheten till byarna och med det kommunikationerna dem emellan. Detta är också viktigt ur såväl ett miljö- som företagarperspektiv. Trafiksäkerhetsfrågor går hand i hand med infrastrukturfrågor och dessa är viktiga för livet i byarna, inte minst för barnfamiljerna.

En viktig insats för utvecklingen i regionens byar är att skapa möjligheter för människor att träffas. Vi behöver skapa mötesplatser där kreativitet och mångfald råder och ett utbyte sker mellan gamla och unga, bofasta och sommarboende, inflyttade och infödda. Detta kan ske i det lilla eller stora sammanhanget. En hög byaktivitet ger en levande landsbygd, som i sin tur inbjuder till inflyttning, vilket ger en hög byaktivitet och så vidare. Sammantaget ger detta en bra marknadsföring av bygden men behov finns även av att genomföra marknadsföring i större skala av boendemiljön i hela Ystad-Österlenregionen.

Vi vill särskilt lyfta vikten av ett välutvecklat föreningsliv på landsbygden. Föreningslivet fyller viktiga funktioner såsom social samvaro, tillhörighet och aktivering av människor. Det finns nationell och internationell forskning som påvisar ett starkt samband mellan ett aktivt föreningsliv i en bygd och framgångsrikt företagande i bygden, liksom med en positiv befolkningsutveckling. I Ystad-Österlenregionen läggs det varje år ner åtskilliga ideellt arbetade timmar i idrottsföreningar, scoutkårer, hembygdsföreningar, byalag, samfällighetsföreningar, kulturföreningar och andra organisationer, som bidrar till att hålla bygden levande. Det är inte alltid detta uppfattas som landsbygdsutveckling, men det är det i allra högsta grad och det ska uppmuntras. Dels för att det leder till att "det händer något" när en förening arrangerar en aktivitet, men också för att det skapar möten mellan människor, bygger sociala nätverk och ger en känsla av delaktighet i lokalsamhället. Förutsättningarna för möten, nätverkande och aktiviteter bland människor behöver stärkas. Detta gäller generellt för hela bygden, men ett exempel som är värt att nämna är omvandlingar av fritidshus till permanentboende. Dessa invånares medverkan i lokalsamhället kan behöva särskilt stöd, t.ex. genom tillgång på samlingslokaler.

Ungas upplevelse av vår kultur, gammal som ny, samt ungas känsla för bygden och deras identitet som landsbygdsbor, är viktiga frågor för vår landsbygds framtida utveckling. Det är viktigt att vår region på flera sätt kan attrahera ungdomar, något som måste ske enligt deras önskemål och behov. Vidare är det viktigt att ungdomar känner delaktighet, att det finns en möjlighet för dem att själva påverka sin situation. Ett verktyg för att sänka tröskeln för ungdomars engagemang är särskilda "injektionspengar" som syftar till att till en liten kostnad skapa ett stort engagemang och delaktighet²². Mötesplatser för unga är också något som efterfrågas, även internetbaserade sådana. Andra viktiga aspekter är samverkan mellan fritidsgårdar för att öka underlaget till olika aktiviteter. En fråga som måste lösas är transport för ungdomar utan körkort eller tillgång till bil.

²² Läs om paraplyprojekt i avsnitt 6.7.

6.2.4 Den välkomnande Ystad-Österlenregionen

Ystad-Österlenregionen har mycket att erbjuda sina besökare, här kan hela familjen hitta något som passar. Området är välkänt för sin natur och historia samt för att vara ett centrum för konst och kultur, vilket ska utnyttjas. Traditionen, kunskapen och vanan att ta emot besökare är stor. En aspekt med stor utvecklingspotential är tidssträckningen av säsongen, som idag i princip är begränsad till sommaren. Insatser behövs för att förlänga den. Ystad-Österlenregionen är inte bara ett sommarland utan här kan man uppleva året om, besökare såväl som bofasta.

Besöksnäringen är en viktig inkomstkälla för hela regionen genom att den bidrar till att skapa och bevara arbetstillfällena och medför ett inflöde av kapital till regionen. Näringslivet utgör därmed en viktig del i strategin för utvecklingen i regionen. För att utveckla besöksnäringen vidare behövs en ökad acceptans och en förståelse för dess betydelse som tillväxtmotor. Detta kräver ett anammande av en helhetssyn, eftersom det inte är enbart inom besöksnäringen i sig som inkomstmöjligheter och tillväxt skapas. Besöksnäringen genererar inkomster och sysselsättning i ett antal led, såsom matvarubutiker, apotek, gårdsbutiker etc. Ett antal underleverantörer finns för att försörja besöksmål och restauranger med råvaror och tjänster och underleverantörerna i sig har sina beröringspunkter med övriga lokala näringslivet. Sammantaget är alltså besöksnäringen som inkomstkälla mycket viktig.

Också inom ramarna för den välkomnande Ystad-Österlenregionen prioriteras samverkan, eftersom nya lösningar lättare kommer till stånd när olika människor träffas. För att åstadkomma fruktsamma nätverk och samarbeten måste man känna tillit till varandra. Detta uppstår inte av sig själv och därför är olika aktiviteter och samverkansformer som bidrar till att tilliten byggs upp mellan aktörer i regionen viktiga.

Vi måste också bli bättre på att ”paketera produkten” som vi erbjuder, genom att t.ex. erbjuda olika tema- och resepaket. Potentialen är stor när det gäller t.ex. olika former av hälsoarrangemang, ekoturism, hästturism, cykelturism, måltidsturism osv.

Utöver detta måste vi också bli bättre på att marknadsföra Ystad-Österlenregionen som besöksmål. Marknadsföring behövs till nya målgrupper för att säkerställa Ystad-Österlenregionens position som ett av Sveriges bästa besöksområden. Tillväxten i besöksnäringen generellt är hög så vi måste vara kreativa och utveckla oss hela tiden för att behålla och stärka vår konkurrenskraft. Vidare, som en del i satsningen på förlängd besöksäsong, bör insatser göras för att marknadsföra regionen gentemot näringslivet, i bred bemärkelse, för att attrahera ”den arbetande besökaren” och få dem att få upp ögonen för Ystad-Österlenregionen som en mötesplats för konferenser, utbildningar, events och liknande. Förutsättningarna för dessa slags besökare måste förbättras och utbudet breddas.

Många av företagen inom besöksnäringen är enmans- eller fåmansföretag, som kan ha svårt att marknadsföra sig på ett optimalt sätt. Insatser kan göras för att samordna företag för en smartare och effektivare marknadsföring. Som en självklar grund i marknadsföring behövs en gedigen omvärldskunskap om vilka behov och önskemål den potentiella besökaren har. Vad förväntar sig storstadsbon från Köpenhamn och Berlin när hon besöker oss? Skiljer det sig från besökaren från en liten ort i Sverige? Båda dessa aspekter torde ha goda utvecklingsmöjligheter

inom Leader.

Tillgänglighet, som är ett återkommande tema i utvecklingsstrategin, är av högsta betydelse också för besöksnäringen. Det handlar dels om tillgängligheten till och inom regionen – att vår infrastruktur underlättar resande till, från och inom Ystad-Österlenregionen – men det handlar också om att skapa ett tillgängligt landskap och tillgängliga besöksmål. Exempel som framkommit i förstudiens SWOT-analyser handlar om parkeringsmöjligheter, tydlig skyltning, säkra gång- och cykelvägar, vandrings- och ridleder och god tillgänglighet för funktionshindrade. En uttalad önskan är gemensamma gång- och cykelvägar i Ystad-Österlenregionen.

Kopplingen mellan unga och besöksnäringen kan på flera sätt stärkas. Ungdomars roll i och intresse för att involveras i besöksnäringen som entreprenörer eller på annat vis bör uppmuntras. Vidare måste ungas perspektiv bättre tas tillvara när det gäller besöksnäringens utbud. Hur kan befintliga besöksmål utvecklas, eller nya skapas, för att regionen ska bli mer attraktiv för ungdomar att besöka? Slutligen ska de aktiviteter som genomförs i regionen inte enbart syfta till att locka besökare, utan de ska också i stor utsträckning attrahera våra egna invånare, varav ungdomar är en prioriterad grupp.

6.2.5 Den närande Ystad-Österlenregionen

I regionen finns en stark livsmedelsproduktion från ett aktivt och levande lantbruk, med allt från spannmål, mejerivaror, kött, frukt och grönsaker till yrkeskunniga fiskare som förser oss med det havet bjuder. Sådan primärproduktion och utvinning måste vi slå vakt om och utveckla. Denna utveckling kräver kunskap och insatser som främjar ett livskraftigt lantbruksföretagande med nya produkter, tjänster och försäljningskanaler. Energi bör bl.a. läggas på lokal förädling av våra högkvalitativa produkter. Det skulle bidra till att skapa fler arbetstillfällen, men även ett ökat utbud för lokal konsumtion. Efterfrågan på lokal mat av hög kvalitet är stor, liksom intresset för mat. Det är viktigt att vi kan möta denna efterfrågan och detta intresse och erbjuda högkvalitativa produkter på plats i vår region. Inte minst kan detta göras genom ökad samverkan mellan lokala aktörer – exempelvis skulle fler gemensamma försäljningsplatser inte bara förbättra producenternas distribution och försäljning, utan också ha en positiv miljöeffekt då bilkörningen skulle minska om fler produkter fanns på ett och samma ställe. Därtill måste vi ta tillvara närheten till en stor marknad i Malmö och Köpenhamn med omnejd och kunna leverera förstklassiga livsmedel till denna konsumentgrupp längre bort.

Maten är en högst väsentlig del av besökarens bild av vår region och vi har verktygen för att motsvara de förväntningar som är relaterade till detta. Vi upplever maten med flera sinnen och intresset för kulinarisk turism ökar starkt. Det finns goda möjligheter att utveckla olika koncept knutna till mat och måltid. Upplevelsen av mat, hur den produceras, förädlas, tillagas och smakar är sådant som efterfrågas bland många besökare, i synnerhet de från storstadsområden.

I Sverige finns en efterfrågan på ekologiska produkter som överstiger tillgången och insatser för att öka den ekologiska odlingen är därför intressanta. Mycket av arbetet med detta sker inom ramen för landsbygdsprogrammet och andra statliga satsningar, men också Leader lämpar sig för satsningar inom området. Exempelvis kan det handla om att bättre sammanföra odlare och konsumenter genom nya marknads- och distributionskanaler och andra logistiska lösningar.

Vi har vid upprepade tillfällen skrivit om vikten av att företagare (och andra) samverkar och bildar starka nätverk. Vi vill ånyo betona detta. Inom lantbruket sker just nu en utveckling mot högre grad av samverkan, i allt från inköp av gemensamma maskiner till start av driftsbolag. Här finns flera vinster att göra, dels ekonomiskt, men också socialt då många lantbrukare arbetar ensamma på sina gårdar. Ytterligare ett område där man måste bli bättre på att samverka och samarbeta är inom den småskaliga livsmedelsförädlingen. Här finns kreativa krafter som i samverkan och med stöd av andra skulle bli mer konkurrenskraftiga och därmed mer långsiktiga. Som en viktig insats behövs här former och förutsättningar för nätverkande och satsningar på kompetensutveckling av olika slag. Kunskapen finns, det gäller bara att vi tar den till oss. I förstudiens undersökningar har det framkommit idéer om ett regionalt kunskapscentrum kring småskalig livsmedelsproduktion och förädling, som skulle kunna hjälpa och inspirera entreprenörer och företagare i området att komma igång med ny verksamhet eller utveckla befintlig.

Ystad-Österlenregionen erbjuder, som redan har konstaterats, den naturmiljö och det lugn som människor i urbana centra ofta efterfrågar för sin rekreation och avkoppling. Tillgången på tätortsnära allemansrättslig mark och strövområden är stor. Naturen och havet utgör en motvikt till det höga tempot i staden och naturen

skapar genom sin skönhet en medveten eller omedveten förbindelse med vårt inre, som ger näring åt de läkande krafter vi har inom oss. Hälsa är en resurs i det dagliga livet, inte ett mål med livet. En god hälsa är en viktig dimension för att uppleva livskvalitet. God livskvalitet handlar i sin tur om ett kroppsligt välbefinnande med rörelse, god kost och näring, om att höra till och ha en meningsfull sysselsättning i skolan eller arbetslivet, såväl som i privatlivet. Sist men inte minst, handlar det om ett själsligt välbefinnande med inre ro, till vilket natur och kultur, musik, bild och form har en naturlig koppling. I upplevelsen av en god livskvalitet finns kraften som gör oss aktiva, kreativa och produktiva. Den goda livskvaliteten ökar även vår tillit till andra människor och gör att vi blir mer öppna för att skapa nya och positiva relationer. Härmed når vi samverkan och en ökad känsla av trygghet, identitet och självkänsla. I vår region har vi stora möjligheter att, med olika ingångar, utveckla verksamheter med hälsa och livskvalitet i fokus, både för våra bofasta men också för besökare (hälsoturism).

Unga som vill verka inom regionens lantbruk och fiskerinäring ska uppmuntras att göra det. Insatser som underlättar generationsskiften välkomnas. Ett sätt att ta tillvara ungas kreativitet och nyfikenhet är att låta unga ta större plats än idag som entreprenörer i frågor som rör kulinarisk turism och/eller för att finna nya sätt att utveckla lokala produkter. Inom ramarna för kunskapsutveckling och utbildning i ämnen kopplade till den lokala livsmedelsproduktionen och förädlingen har ungdomar en nyckelroll. Ungdomars hälsa och välbefinnande får aldrig tas för given utan satsningar behövs för att stärka dessa aspekter.

6.3 Landsbygdsprogrammets tre insatsområden

Det svenska landsbygdsprogrammet för åren 2007 till 2013 består av tre olika insatsområden eller axlar. Leader som genomförandemetod av de olika insatserna ska genomsyra alla tre axlarna och benämns ibland som den fjärde axeln. Nedan följer en genomgång av de olika axlarnas koppling till utvecklingsstrategin för Leader Ystad-Österlenregionen.

6.3.1 Axel 1

Målet i axel 1 är att stimulera konkurrenskraft hos företag inom jord- och skogsbruk samt inom livsmedelsproduktion och förädling.

I vår utvecklingsstrategi för Ystad-Österlenregionen finns framförallt kopplingar till axel 1 inom inriktningarna ”Den företagsamma Ystad-Österlenregionen” och ”Den närande Ystad-Österlenregionen”. I den första inriktningen fokuseras på insatser som stärker företagande och konkurrenskraft. Satsningarna har företagande och entreprenörskap i fokus och vi uppmuntrar till insatser som ökar kunskapen och viljan att driva företag, och att driva dem effektivt. I Ystad-Österlenregionen finns en stor andel lantbruksföretag som omfattas av dessa satsningar och genomgående i hela strategin återfinns lantbrukets betydelse för regionen.

Inom inriktningen ”Den närande Ystad-Österlenregionen” har vi lyft betydelsen av den lokala livsproduktionen och en ökad lokal förädling av lantbrukets produkter. Dels för att en ökad förädling lokalt ger större inkomst till lantbruket och lokalsamhället genom arbetstillfällen och ökad lokal konsumtion dels för att mat och livsmedel är i fokus i Ystad-Österlenregionen och bl.a. besöksnäringen har ett intresse av en ökad lokal förädling. Här har vi också tagit upp betydelsen av nya marknads- och distributionskanaler för regionens livsmedel då det gäller att få ut ett mervärde för denna produktion. Sammantaget ger insatserna i de två inriktningarna stimulans till en ökad konkurrenskraft för lantbruket i regionen.

6.3.2 Axel 2

Målet i axel 2 är att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion.

Kopplingar till utvecklingsstrategin återfinns främst i inriktningen ”Den hållbara Ystad-Österlenregionen” där vikten av en resurseffektiv och hållbar produktion betonas. Det handlar bl.a. om att bruka landskapet så att biologisk mångfald och livsmedelsproduktion inte sätts i motsats till varandra samt att vår användning av odlingslandskapet inte leder till ökad belastning av bl.a. växtnäring och klimatgaser. Vidare har vi betonat vikten av energieffektivitet och lokal produktion av energi samt att konsumenten i vår region kan påverka utvecklingen av t.ex. ekologisk odling genom medvetna val.

Tydlig koppling finns också till ”Den välkomnande Ystad-Österlenregionen” då ett starkt bidrag till regionens attraktivitet är dess mångskiftande och erkänt vackra natur och odlingslandskap. Detta i sig utgör en lockelse för besökare att

komma till vår region och bidrar också starkt till att många väljer att bosätta sig här. Sammantaget gör det att satsningar för att bevara och utveckla vårt landskap är mycket prioriterat. Av det senare följer även en koppling till ”Den närande Ystad-Österlenregionen” då landskapet och hållbarhet är en förutsättning även för detta mål.

6.3.3 Axel 3

Målet i axel 3 är att öka diversifieringen av landsbygdens näringsliv i syfte att främja sysselsättning, en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart utnyttjande av landsbygdens samlade resurser.

I denna axel återfinns den tydligaste kopplingen till hela Leaderarbetet och i vår strategi är axel 3 den klart dominerande axeln med tydliga kopplingar till alla de fem strategiska val som strategin inbegriper. Tydligt syns det i inriktningen ”Den kreativa och hållbara Ystad-Österlenregionen” där vi lyfter betydelsen av samverkan, samarbete och dialog mellan landsbygdens alla aktörer från den ideella, privata och offentliga sektorn. Samverkan dem emellan utgör en viktig grund för en levande landsbygd och en god social ekonomi. Vidare återfinns här satsningar på kultursektorn, bygdeutveckling, identitetsskapande och mötesplatser i olika former.

Klara kopplingar finns till inriktningen ”Den närande Ystad-Österlenregionen” med satsningar på livskvalitet och hälsa. Här lyfter vi vikten av en helhet, en sund själ i en sund kropp i ett vackert landskap, både för oss som bor och lever här, men även för dem som besöker oss under kortare eller längre tid. Satsningar på lokal mat och förädling bidrar till axelns målsättning att främja sysselsättning och diversifiera landsbygdens näringsliv.

”Den företagsamma Ystad-Österlenregionen” är den strategiska inriktningen med företagsamhet i fokus då det är en viktig faktor för landsbygdens ekonomiska tillstånd men är också en viktig faktor för att kunna upprätthålla en levande landsbygd där människor kan skapa ett fungerande vardagsliv. Här återfinns satsningar på nya affärsidéer, nätverkande mellan företag, diversifierat näringsliv och ökad sysselsättning.

Klara band finns även till ”Den hållbara Ystad-Österlenregionen” med inriktningen att skapa förutsättningar för ett hållbart nyttjande av vår region och ”Den välkomnande Ystad-Österlenregionen” där bl.a. besöksnäringens betydelse för ökad sysselsättning betonas. Sammantaget återfinns alltså tydliga kopplingar till axel 3 i samtliga inriktningar i strategin.

6.4 Horisontella mål

I arbetet med Leader i vår region kommer vi att jobba med de inriktningar och prioriteringar som framkommer under rubrik 6.2. Utöver det finns det särskilda teman i det nationella landsbygdsprogrammet som ska löpa genom hela programmet och som ska genomsyra verksamheten, de s.k. horisontella målen.

En fokusering på valda mål ska bidra till projektens långsiktiga effekter. På samtliga dessa områden handlar det om ett förhållningssätt och något man gör, inte bara något man uppnår.

6.4.1 Jämställdhet

Jämställdhet mellan kvinnor och män är både mål och medel för landsbygdsutvecklingen. Kvinnor och män har olika erfarenheter, förhållningssätt och kontaktytor. Målet för Leader Ystad-Österlenregionen är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. I ett samhälle med hållbar utveckling är det en förutsättning att kvinnors och mäns arbete värderas lika högt och att båda har lika stor chans till kreativitet, aktivitet och företagande. Vi vill verka för detta också i vårt eget arbete, inte minst genom LAG:s sammansättning, men också genom stöd för jämställdhetssatsningar, inte minst inom näringslivet. Därtill uppmuntras jämställdhet också med avseende på boende och arbetspendling. Kollektivtrafikförsörjningen i regionen ska ses ur ett jämställdhetsperspektiv, bl. a. med avseende på det faktum att kvinnor generellt inte pendlar lika långa avstånd som män.

Livskvalitet på landsbygden förutsätter att det finns ett rikt kultur- och fritidsutbud. Generellt har landsbygden ett fritidsutbud som främst nyttjas av män som t.ex. jakt, fiske och motorsport, så också i vår region. Skapande verksamheter, t. ex. konstnärliga verksamheter och trädgård, men även hästverksamhet, som oftare efterfrågas och utövas av kvinnor, finns emellertid också i hög omfattning i vårt område. I Leader Ystad-Österlenregionen vill vi uppmuntra till fritidsaktiviteter och kulturutövning som överbryggat traditionella könsmönster som dessa.

Varje Leaderprojekt ska sträva efter att ha ett jämställt fokus både i projektarbetet och i resultatet. I varje projektansökan ska det finnas en analys som diskuterar projektets olika aspekter ur ett jämställdhetsperspektiv.

6.4.2 Ungdomar

Ungdomar har en central roll för att ge nya perspektiv på utvecklingsarbetets inriktning och mål. Att uppmärksamma ungdomars livsvillkor på landsbygden handlar om både nutid och framtid. Landsbygden ska vara en plats som barn och ungdomar tycker är bra att bo och leva på och därtill en plats där man kan se en framtid. Det är viktigt att stärka ungas självkänsla och handlingskraft genom att uppmuntra deltagande i lokalt utvecklingsarbete och den lokala demokratin. I varje projektansökan ska det finnas en analys som diskuterar om och i så fall på vilket sätt ungdomar ska engageras eller om projektet kan få effekter som riktar sig mot ungdomar.

För att öka intresset bland ungdomar för Leaderarbetet kommer vi att använda oss av en ”injektionspeng” som snabb stimulans för ungas idéer.¹⁷ Samtidigt vill vi här också betona vikten av att undvika att polarisera olika grupper och enbart hantera ungdomarna separat. Vi måste integrera ungdomar som en självklar del i alla projekt och motverka den utveckling vi har i samhället i stort där man umgås inom snarare än över generationsgränserna. Att hantera ungdomar, eller för den delen kvinnor eller invandrare, som en egen avgränsad grupp leder inte till en hållbar utveckling.

¹⁷ Se avsnitt 6.7.1

6.4.3 Integration

Den gemensamma identiteten i regionen är viktig, men om man inte låter utmaningar utifrån möta traditionerna, går en möjlighet till utveckling förlorad. Genom att man har andra erfarenheter och kontaktytor än den etablerade landsortsbefolkningen kan dessa grupper bidra med ett nytänkande, men också till konkreta marknadsmöjligheter.

I varje projektansökan ska det finnas en analys som diskuterar huruvida det är möjligt att projektet kan dra nytta av denna möjlighet och/eller bidrar till en ökad integration.

6.4.4 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är en generell utgångspunkt för hela det svenska landsbygdsprogrammet. Hållbar utveckling innebär att den kommande generationens möjligheter att tillfredsställa sina behov inte äventyras. Detta kräver att utvecklingsarbetet ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart, vilket ska diskuteras i varje projektansökan.

Ekonomisk hållbarhet förutsätter ett tänkande och konkret planering som sträcker sig bortom projektfinansieringen. Ekologisk hållbarhet kan ses i både globalt och lokalt perspektiv och främjas genom att stimulera nytänkande lösningar som förbättrar nyttjandet av naturresurserna, minskar miljöpåverkan och kan minska resursförbrukningen. Social hållbarhet främjas genom att alla projekt tydliggör hur man i projektet påverkar olika gruppers möjlighet att delta i samhället på lika villkor vad avser utbildning, arbete, hälsa och kulturliv etc. samt hur det påverkar lokalsamhällets sociala kapital.

6.4.5 Kompetensutveckling

I ett modernt samhälle kan kunskap utvecklas i helt nya konstellationer och i samverkan mellan individer. Detta är något som Leadermetoden utnyttjar genom trepartnerskapet. Kunskap kommer till liv genom handling och här kan vi nyttja möjligheterna inom Leader. Leader är ett långsiktigt utvecklingspartnerskap. Det är viktigt att projekt bidrar till ett lärande kring utvecklingsarbete och att man i projekten redovisar hur man kommer reflektera kring sina erfarenheter. Samverkan med regionens skolor, gymnasier och studieförbund uppmuntras.

Ytterligare möjligheter för kompetenshöjande åtgärder och insatser främjandes ett livslångt lärande i Ystad-Österlenregionen kan utvecklas genom ett samarbete med de andra strukturfondsprogrammen.

6.4.6 Stärkt konkurrenskraft

Åtgärder som stärker konkurrenskraften och bidrar till en ökad ekonomisk och social tillväxt ska prioriteras. En heterogen arbetsmarknad med ett mer differentierat utbud av tjänster och varor, i kombination med lokala resurser, ökar konkurrenskraften för hela området. Det gör Ystad-Österlenregionen mindre sårbar för konjunktursvängningar. En annan viktig åtgärd är att skapa ett ökat lokalt samar-

bete och stärka möjligheterna till kontaktskapande genom lokala nätverk. Det ger stärkt konkurrenskraft inom hela området.

6.4.7 Samverkan

Leader syftar till att skapa lokal mobilisering som får långsiktiga effekter. Därför är samverkan, samarbete, utbyte och relationer prioriterat. Flera av förstudiens temagrupper har i analysarbetet pekat på behovet av ett utökat samarbete mellan regionens invånare och aktörer, däribland även kontakterna mellan lokala entreprenörer och myndigheter. I de fem strategiska valen för Ystad-Österlenregionen återkommer ledorden samverkan, mötesplatser och nätverksbyggande ett flertal gånger. Trepartnerskapet är viktigt och förutsättningar för det ska uppmuntras. Alla projektidéer ska analyseras i ett större sammanhang, tvärs över sektorer och geografiska gränser. Projektansökningar ska påvisa vilka andra aktörer som är verksamma inom projektets ämnesområden och hur verksamheten kan samordnas.

6.5 Andra program och regionala planer

I arbetet med att ta fram en utvecklingsstrategi för Ystad-Österlenregionen har ett flertal program och planer studerats för att inhämta kunskap och samtidigt avgränsa arbetet med denna strategi.

Det program som närmast ansluter till skrivningarna i denna strategi är ”Landsbygdsprogram för Ystad-Österlenregionen 2007 – 2010”, som fastslogs under 2007 som en regionalisering av det Skånska landsbygdsprogrammet. I princip alla slutsatser som gjorts i ”Landsbygdsprogram för Ystad-Österlenregionen 2007 – 2010” stämmer överens med de prioriteringar och insatsbehov som framkommit i arbetet med denna utvecklingsstrategi och där det inte helt täckts upp har dessa synpunkter arbetats in i strategin så att samstämmighet råder.

Det ”Skånska landsbygdsprogrammet” och den ”Skånska genomförandestrategin” som båda utarbetats av Länsstyrelsen i Skåne har använts som inspirations- och faktaunderlag.

Skrivningarna i ”Regionalt utvecklingsprogram för Skåne, RUP”, som är framtaget av Region Skåne, är inriktade på satsningar i större skala och gäller t.ex. tillväxt, attraktionskraft och bärkraft för Skåne som helhet och skrivningarna om landsbygd och landsbygdsutveckling är relativt svaga. Dock återfinns här frågor om infrastruktur och kommunikationer som är viktiga för landsbygdens utveckling.

Arbete pågår för att få till stånd ett så kallat Fiskeområde längs Skånes östra och/eller södra kust. Resultatet av det arbetet kommer att vara högst intressant för Leader Ystad-Österlenregionen och möjligheterna till samverkan kring regionens utveckling torde vara mycket goda.

Avslutningsvis finns ett antal nationella program för entreprenörskap, kvinnligt företagande, regional utveckling och näringslivsutveckling etc. Kopplingar och synergieffekter kan göras med dessa program men omfattningen är för stor för att beskriva här. Ambitionen är att Leader Ystad-Österlenregionens verksamhetskontor ska ha denna kunskap, för att i en del fall kunna samordna verksamheten med dessa program och i andra fall hänvisa intressenter till rätt program om Leader inte är rätt forum.

6.6 Samarbete

Omvärldsperspektivet är viktigt vid kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte och förstärker genomförandet av lokala projekt. Samarbete över gränserna ger ett tydligt mervärde.

6.6.1 Regional och nationell samverkan

Vi ser möjligheter till fruktbara interregionala samarbeten med angränsande Leader-områden framförallt i Skåne men även i övriga delar av landet.

I Skåne finns redan etablerade kontakter genom Nätverket Leader Skåne, som har träffats regelbundet sedan sommaren 2007. Av naturliga skäl finns särskilt goda relationer med de närmast angränsande geografiska områdena. Under de kommande åren ligger fokus på utbyte av erfarenheter och gränsöverskridande projektsamarbete. Vi ser goda möjligheter till projektsamverkan inom samtliga fokusområden i denna strategi och vill särskilt framhålla ungdomssamarbete som ett prioriterat område.

På nationell nivå ska Leader Ystad-Österlenregionen ha ett aktivt deltagande i det svenska Leadernätverket och bidra till verksamhetens utveckling. Möjligheter för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte med andra områden ses som särskilt värdefulla. Leader Ystad-Österlenregionen ska vara öppet för projektsamarbete med andra delar av landet under förutsättning att intresseområden och målsättningar sammanfaller.

6.6.2 Internationellt samarbete

Inom Leader finns goda möjligheter att genomföra samarbetsprojekt mellan flera Leaderområden i EU. Sådana projekt ska bygga på gemensamma intressen inom ett visst utvecklingstema och att projekten kan vinna på parallella aktiviteter och utbyte mellan aktörer från olika länder.

Tidigare Leadererfarenheter visar att vad gäller transnationellt samarbete är det viktigt att dra nytta av de internationella kontakter och projektsamarbeten som redan finns etablerade i ett område. Ystad-Österlenregionen har ett flerårigt samarbete med Bornholm, som under flera år har bedrivit en mycket framgångsrik Leaderverksamhet. Regionen har även under flera år bedrivit samverkansprojekt med områden i bl. a. Polen, Tyskland och Litauen. Detta arbete har lett till att det i samarbetsländerna finns väl etablerade nätverk och individuella kontakter som är värdefulla för framtida utvecklingsprojekt.

Det känns angeläget att arbeta vidare med redan upprättade kontakter och nätverk, samtidigt som vi med intresse ser fram emot nya samarbetspartners och kontakter både från Sverige och från övriga EU. I programskrivningsskedet stängs med andra ord inga dörrar vad beträffar framtida samarbetspartners. Målsättningen är att uppkommande kontakter och möjligheter ska analyseras med en öppen attityd under programperiodens gång. Det åligger LAG-gruppen att ta ställning till nya samarbetspartners.

6.7 Paraplyprojekt

I Leader finns möjligheten att skapa så kallade paraplyprojekt, som innebär att ett enda projektbeslut kan fattas (av LAG) om verksamhet med ett gemensamt syfte, mål och en specifik inriktning. Efter beslutet kan verksamheten delas in i ett större antal delprojekt eller delverksamheter som kan genomföras av olika aktörer.

I Leader Ystad-Österlenregionen ska minst ett paraplyprojekt med fokus på ungdomar (< 25 år) genomföras. Detta för att skapa goda förutsättningar för ungdomar att förverkliga idéer och genomföra projekt. Ett av de huvudsakliga syftena med paraplyprojekt är att minska byråkratin och förkorta ansökningstiden, vilket som regel är betydelsefulla parametrar i ungdomsprojekt. Erfarenheter från tidigare Leaderområden visar på mycket positiva resultat och effekter av paraplyprojekt för ungdomar.

De projektansökningar som inkommer inom ramarna för ungdomssatsningen bör ligga i linje med områdets utvecklingsstrategi, men ska inte vara helt styrd av den. Även andra projektidéer som på något vis bidrar till att öka ungas aktivitet, engagemang och delaktighet i livet på landsbygden bör godkännas. För att ett projekt ska räknas som ett ungdomsprojekt, ska majoriteten av projektdeltagarna vara ungdomar. I övrigt beslutar LAG om formerna för paraplyprojektet i enlighet med Jordbruksverkets riktlinjer.

LAG eller annan gruppering inom den ideella föreningen bör helst vara ”ägare” av paraplyprojekt. I andra fall bör det vara någon part som har hög kapacitet och god vana vid projektadministration.

Under programperiodens gång har LAG möjlighet att fatta beslut om ytterligare paraplyprojekt med annat fokus och andra syften.

7 LAG och Leader-kontoret

7.1 Den ideella föreningen

Den ideella föreningen, som föreslås heta *Leader Ystad-Österlenregionen*, bildas vid ett konstituerande möte i september 2008. I samband med det konstituerande mötet antas föreningsstadgar och föreningens styrelse, LAG (Local Action Group), väljs.

7.1.1 Medlemskap

Föreningens medlemmar utgör föreningens bas och deltar i föreningens arbete genom den årliga stämman. Rätt att vara medlem har alla som är boende, arbetar eller bedriver verksamhet inom *Leaderområde Ystad-Österlenregionen*. Föreningen kan således omfatta ett stort antal medlemmar.

Frågan om medlemsavgift i föreningen för 2008 bereds av beredningsgruppen och beslutas i samband med den konstituerande stämman. Därefter äger årsstämman rätten att besluta om medlemsavgift.

7.1.2 Årsstämma

Föreningen ska hålla en årlig stämma, som är föreningens högsta beslutande organ. Röstberättigade vid stämman är föreningens medlemmar.

Årsstämman ansvarar för att:

- anta och löpande utvärdera föreningens stadgar.
- fastställa budget och verksamhetsplan.
- granska verksamhetsberättelser och årsbokslut.
- fastställa regler för ekonomisk ersättning av LAG, i linje med kommunal praxis och riktlinjerna i denna ansökan (se avsnitt 7.2.1).
- besluta kring eventuella förändringar av utvecklingsstrategin eller föreningens organisation.

Årsstämmans befogenheter, ovan nämnda och övriga tillkommande, ska beskrivas i föreningens stadgar, till vilka ett förslag kommer att tas fram av den beredningsgrupp som valdes vid stormötet den 20 maj 2008. Föreningens stadgar antas i samband med föreningens konstituerande möte.

7.2 LAG

LAG utgör föreningens styrelse och verkställande organ. LAG:s sammansättning och organisation fastställs vid den konstituerande stämman, därefter av årsstämman, i enlighet med riktlinjerna i denna ansökan.

7.2.1 Sammansättning och organisation

Leaderföreningen väljer LAG i samband med föreningens årsstämma. Mandatperioden ska vara två år, så att förnyelse i sammansättningen möjliggörs. Det ska inte finnas någon övre gräns för antalet gånger en LAG-medlem kan väljas. Inval sker varje år, så att halva gruppen byts ut årsvis. Det sammanlagda antalet ledamöter i LAG ska vara 26, varav 13 är ordinarie ledamöter och 13 suppleanter.

Personligt engagemang och ett stort intresse för landsbygdsfrågor ska vara viktiga förutsättningar vid urvalet av personer till LAG. Särskilt viktigt är också att det finns ledamöter från landsbygden. Varje kommun (i geografisk bemärkelse) ska representeras genom sex platser vardera i LAG (tre ordinarie och tre suppleanter), varav två platser är reserverade för vardera sektor (privat/ideell/offentlig). Därtill erhåller regionens gemensamma samarbetsorgan, Sydöstra Skånes Samarbetskommitté (SÖSK), två platser. Den offentliga sektorns representation uppgår därmed till 40%, privat och ideell sektor får majoritet genom sina gemensamma 60%.

LAG ska sättas samman så att hänsyn tas till god representation vad gäller kön (minst 40% av ettdera könet), ålder och etnicitet samt så att de kompetenser och erfarenheter som behövs för att möta kraven i utvecklingsstrategin finns med.

LAG-medlemmarna väljs ur föreningens medlemmar, som företrädare för offentlig, privat eller ideell sektor, men på personligt mandat. Väl invald företrädare en LAG-medlem endast LAG. Ett visst undantag gäller representanterna för offentlig sektor, vilkas mandat inte kan vara enbart personligt.

Varje ordinarie ledamot har en suppleant. Suppleanten ska åtminstone uppfylla kraven på motsvarande geografisk tillhörighet och kompetens (i förhållande till strategins fokus-områden). Suppleanter har alltid närvarorätt, men är endast tjänstgörande (med förslags- och rösträtt samt arvoderingsrätt) vid ordinarie ledamots frånvaro.

LAG föreslås ha en ordförande samt två vice ordförande, vilka tillsammans utgör LAG:s presidium. Presidiet ska bestå av en representant från vardera sektor. Samtliga väljs samtidigt, på två års mandat, och är omvalbara. Åt LAG:s presidium utgår årsarvode samt timarvode, åt övriga LAG endast timarvode. Ersättningsnivåerna fastställs av föreningens årsstämma. Samtliga representanter i LAG från offentlig sektor undantas från ersättningsbestämmelserna.

7.2.2 Ansvarsfördelning och arbetsrutiner

Detta stycke behandlar huvudsakligen ansvarsfördelningen och arbetsrutinerna i förhållande till LAG och LAG:s presidium. Verksamhetskontorets karaktär och ansvarsområden beskrivs närmare i 7.3, även om kontoret omnämns redan här.

LAG:s uppgifter är:

- att fatta beslut om stöd till projekt.
- att marknadsföra och informera om Leader.
- att motivera och stimulera till att projektansökningar kommer in.
- att ansvara för årsstämman och föreningens medlemmar.
- att besluta om operativa riktlinjer för verksamhetskontoret.
- ekonomisk förvaltning av föreningens verksamhet.
- att tillgodose att arbetet drivs framåt enligt utvecklingsstrategin, genom att arbeta med utvärdering, kvalitetssäkring, resultatöversyner, ekonomistyrning, personalutveckling och allmän utveckling av föreningens arbete.
- att ansvara för utveckling och revidering av utvecklingsstrategin.
- att samverka med andra Leaderområden såväl inom som utom landet.
- att vara en viktig kraft i och nätverka för landsbygdsutvecklingsfrågor även utöver Leader.

En omfattande marknadsföringsinsats ska genomföras på ett tidigt stadium efter att området har bildats och därefter är det LAG:s fortsatta ansvar att säkerställa en tillräcklig informationsspridning under återstoden av programperioden. Både anställd personal på verksamhetskontoret och LAG ska vara delaktiga i detta. Informationen om och marknadsföring av Leader ska vara målgruppsanpassad.

Antalet LAG-sammanträden föreslås till minst 4 per år, i övrigt anpassat till antalet ansökningar. LAG:s beslutande om projektstöd sker mot bakgrund av denna strategi och uppställda urvalskriterier (se bilaga). Verksamhetskontoret, i samarbete med presidiet, har huvudansvaret för beredning av projektansökningar och föredragning för LAG inför beslut. Presidiet och verksamhetskontoret föreslås ha regelbundna beredningsmöten, minst ett inför varje styrelsesammanträde.

I enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter ska besluten i LAG så långt som möjligt tas i konsensus och i annat fall med $\frac{3}{4}$ majoritet. LAG tar beslut om alla projektansökningar om det inte är så att LAG i vissa fall delegerat beslutsfattandet för att påskynda vissa processer och beslut.

LAG ska ha möjlighet att adjungera externa kompetenser (utan beslutanderätt) i syfte att öka kunskapen och förbättra samarbetet med andra viktiga aktörer inom verksamhetsområdet. Länsstyrelsen, Region Skåne, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är exempel på sådana strategiskt viktiga aktörer. Det ska också finnas möjligheter för LAG att vid behov tillsätta särskilda referensgrupper (mer eller mindre temporära) med speciella kompetenser, som deltar i beredandet av ansökningar.

Innan LAG börjar fatta beslut om projekt ska ledamöterna fördjupa sig i Leader-metoden och bekanta sig ytterligare med utvecklingsstrategin. I samband med denna utbildningsfas ska också slutliga rutiner för LAG och verksamhetskontoret fastställas. Ytterligare krav på LAG-medlemmars insatser kan därvid tillkomma, såsom exempelvis fadderskap av projekt, tematisk indelning och arbetsfördelning i LAG etc.

Projektens genomförande kommer att följas och utvärderas av LAG (se bilaga). Större projekt kan delas upp i flera faser. Då ansökan beviljas reserveras i sådana fall medel till hela projektet, men för att få fullfölja projektet kommer avstämningar att göras och beslut tas om fortsatt tilldelning av projektetmedel för nästa fas.

Presidiets särskilda ansvarområden är:

- att ansvara för utveckling och revidering av utvecklingsstrategin.
- att planera och hantera föreningens operativa åtaganden såsom personal ansvar, kontrakt på lokaler och liknande.
- att stötta LAG och kansli med operativa och strategiska åtaganden.
- att ansvara för årsredovisningen i dialog med kansliet.
- andra insatser delegerade från LAG eller årsstämman.

7.2.3 Ungdomslag

Ungdomsverksamheten är en viktig del av Leaderarbetet och en förutsättning för återväxt och utveckling i regionen. Ungdomars förutsättningar att delta är lite annorlunda än vuxnas då bindande engagemang över längre tidsperioder kan vara särskilt svårt. Vid sidan av LAG bildas därför ett ungdomslag med en ettårig mandatperiod. I rådet kan den som max har fyllt 25 år sitta. Alla kommunerna ska vara representerade. Medlem av ungdomslag kan samtidigt vara medlem av ordinarie LAG.

Ungdomslag ska ha rollen som rådgivande organ och ”bollplank” åt LAG i frågor som berör ungdomar. Ungdomslag har också ansvar för att arbeta med projekt som rör ungdomar, inte minst paraplyprojektet²³. En särskild ungdomscoach, knuten till verksamhetskontoret, bör anställas för att informera om och stödja ungdomsverksamheten, hjälpa ungdomar att bolla projektidéer och formulera ansökningar samt verka som mentor/coach i projekten.

7.3 Verksamhetskontoret

Leaderkontoret ska vara länken mellan projektägare och LAG. Det är kontoret som håller den kontinuerliga kontakten med projektägare för LAG:s räkning. Till kontorets uppgifter hör att finnas ute på fältet för att marknadsföra och informera om Leader och diskutera projektidéer med potentiella projektägare. Kontoret ska genomföra de nödvändiga informations-, stöd-, råd- och utbildningsinsatser som krävs för att goda projektansökningar ska inkomma från hela Leaderområdet.

En stor del av arbetet handlar också om att stötta och kompetenshöja blivande och beviljade projektägare samt följa upp och kvalitetssäkra projekten. I samband med ansökan ges stöd för att hitta bra lösningar, lämpliga samarbetsparter och tänkbara förändringar för att få bästa möjliga utfall av projektet. I de fall en ansökan avslås ges information om andra eventuella möjliga lösningar för finansiering och genomförande. Denna kompetens måste därför finnas på, eller i nära anslutning till, kontoret. Kontoret ska också i möjligaste mån fungera som ett kunskapscentrum för regionen, med avseende på att kontoret blir en slags nod som samlar information om vilka frågor och ämnen som det redan arbetas med runt om i regionen i olika projekt. Kontoret – med stöd från regionala, nationella och EU-täckande aktörer – ska också bistå med stöd för partnersök, så att enskilda aktörer i vårt Leaderområde kan hitta samarbetspartners i andra Leaderområden runt om i EU.

Till kontorets uppgifter hör löpande administration och rekvisition. På kontoret kommer det att finnas kompetens att förvalta offentliga medel, kunskap om

²³ Mer om paraplyprojektet i avsnitt 6.7

offentlighetsprincipen och lagen om offentlig upphandling. Vid behov av övriga specifika kompetenser finns en stor kompetensresurs i LAG och de ingående kommunerna. Kontoret har (tillsammans med LAG:s presidium) också uppdraget att söka ytterligare offentlig medfinansiering. Kontoret ska bistå presidiet och LAG i utvärdering av verksamheten (se bilaga).

Kontoret ansvarar också för all utgående information genom hemsida, nyhetsbrev och andra kanaler. Kontoret har (tillsammans med LAG:s presidium) ansvar för kontakten med andra Leaderområden och andra relevanta aktörer inom landsbygdsutveckling, på regional, nationell respektive internationell nivå. Detta innefattar också regelbunden åiterrapportering till kommuner och övriga medfinansierare. Verksamhetsledaren ansvarar för att sådan rapportering görs en gång per år (i samband med kommunernas budgetarbete).

Verksamhetskontorets uppgifter kan sammanfattas enligt följande:

- marknadsföring och information om Leader.
- registrering och hantering av medlemskap i föreningen.
- handläggning och beredning av inkomna projektansökningar (tillsammans med LAG:s presidium).
- stöd till LAG, länk mellan projektägare och LAG.
- rekvisition, administrativa rutiner och projektuppföljning.
- dokumentation och arkivering.
- utvärdering av verksamheten (tillsammans med LAG:s presidium).
- åiterrapportering till kommunerna och andra finansierare (tillsammans med LAG:s presidium).
- uppdrag att söka ytterligare offentlig medfinansiering (tillsammans med LAG:s presidium).
- ansvar för regionala, nationella och internationella kontakter inom Leader eller annan landsbygdsutveckling (tillsammans med LAG:s presidium).

Till kontoret ska anställas verksamhetsledare och handläggare/ekonomiansvarig. Genom ytterligare offentlig medfinansiering, inom projekt eller genom andra lösningar, kan ytterligare personal anställas, exempelvis i form av:

- projektstödjare/projektutvecklare/mentor.
- projektledare för eventuella paraplyprojekt, t ex ungdomscoach.
- biträdande projektledare engagerade på deltid med olika kompetensprofil.

Gällande lokaliseringen av Leaderkontoret ska ske i balans mellan att värna LAG:s oberoende och att finna samordningsvinster genom att placera kontoret i en miljö där det redan finns fungerande kontorslokaler, för att minimera såväl uppstarts- som löpande administrativa kostnader. Företrädesvis placeras kontoret på en plats där det kan skapas gynnsamma synergieffekter för Leaderkontoret, bl.a. med avseende på kompetensresurser såsom kunskap om regionen och vana och erfarenheter av att arbeta i projektform och med EU-medel samt med projektutveckling. Erfarenheter från tidigare Leaderkontor visar att det bör finnas god administrativ och ekonomisk kompetens på kontoret, kombinerat med en mer innovativ, flexibel och utåtriktad förmåga. Närhet till allmänna kommunikationer och lättillgänglighet för projektintressenterna inom området är andra viktiga faktorer att beakta.

8 Resursbehov och medfinansiering

8.1 Budget

Beräknad takbudget för Leader Ystad-Österlenregionen under programperioden 2007-2013 är 53 Mkr. Budgeten finansieras enligt följande fördelning:

EU och staten	49 %
Övrig offentlig sektor	21 %
Näringslivet/ideell sektor ²⁴	30 %
Totalt	100 %

Högst 18 % av de totala offentliga medlen får avsättas till Leaderkontorets verksamhet och administration. Leader Ystad-Österlenregionen ska följa dessa bestämmelser, också i det fall att de ändras.

Budgetfördelningen mellan landsbygdsprogrammets fem åtgärder föreslås inledningsvis att göras enligt följande:

Förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket	20 %	1 512 439 kr
Förbättra miljön och landskapet	10 %	756 220 kr
Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden	47 %	3 554 233 kr
Samarbetesinsatser	5 %	378 110 kr
Driftskostnader	18 %	1 361 195 kr
Totalt	100 %	7 562 197 kr

Under Leaderföreningens konstituerande möte ska en översiktlig budget för hela programperioden såväl som en årsbudget upprättas. Årsbudget fastställs därefter årligen av föreningens årsstämma. Det konstituerande mötet och därefter föreningsstämman äger också rätten att besluta om budgetprioriteringar mellan de fem strategiska valen i utvecklingsstrategin, liksom budgetfördelningen mellan landsbygdsprogrammets fem åtgärder.

Budgeten sträcker sig till och med 2013, medan Leaderverksamhet inom ramarna för innevarande programperiod kommer att fortgå även en period efter 2013, in minst administration av projekt som avslutas först efter 2013. Det hör till LAG:s åtaganden att planera och ansvara för att budgetmedel säkerställs för att detta "efterarbete" kan genomföras.

²⁴ Näringslivet och ideell sektor kan välja mellan kontanta insatser och arbetstid.

8.2 Offentlig medfinansiering

Den offentliga medfinansieringen sker genom så kallad ”pottfinansiering”. Kommunerna betalar in sin andel av överenskommen medfinansiering till LAG en gång per år och överlåter åt LAG att besluta över medlen. Potten används solidariskt för hela områdets bästa. Kommunerna finansierar härmed den ideella föreningen och dess verksamhet och inte de enskilda projekten direkt.

Kommunerna ska lämna avsiktsförklaringar om medfinansiering för hela programperioden i samband med att ansökan om att bilda ett Leaderområde lämnas in.

9 Plan för utvärdering och uppföljning

Löpande uppföljningar ska genomföras under hela programperioden (se bilaga). Uppföljningarna blir ett kompletterande underlag för LAG:s beslut om enskilda projekt och ett viktigt rapportunderlag till medfinansiärerna.

I mitten av programperioden ska en halvtidsutvärdering göras. Halvtidsutvärderingen ska se över behovet av att revidera indikatorer, områdesspecifika mål och eventuella förändringar på grund av nya eller tillkommande direktiv från EU, Jordbruksverket eller Länsstyrelsen i Skåne. Därtill ska halvtidsutvärderingen innehålla en översyn av Leaderkontorets och LAG:s arbetsformer.

Innan programperiodens slut är det önskvärt att en kvalitativ utvärdering av genomförda projekt görs av en extern utvärderare. För detta ändamål kan samarbete sökas med forskningsinstitution samt andra Leaderområden i regionen för att resultaten i Skåne enkelt ska kunna jämföras. Saknas intresse från andra områden för samarbete kring en utvärdering bör Leader Ystad-Österlenregionen genomföra den på egen hand.

Kommunikationsstrategi för Leaderförstudien i sydöstra Skåne

Denna strategi för kommunikation med allmänheten har utarbetats för att främja en god och bred information till invånarna i regionen om Leader samt en god förankring av arbetet med att bilda ett Leaderområde.

Strategin innehåller följande delar:

1. Målsättningar för *information* om Leader samt konkreta metoder för att nå ut med informationen i regionen.
2. Målsättningar och konkreta metoder för *kommunikation* (tvåvägs-) mellan arbetsgruppen/temagrupperna och allmänheten, med avseende på framtagandet av en utvecklingsstrategi för åren 2008-2013.
3. Beskrivning av formerna för samverkan i ett nätverk för alla Leaderaktörer i Skåne.

1. Information om Leader

Målsättningar

Att sprida information om Leader och Landsbygdsprogrammet samt förmedla Leaders syfte och fördelarna med metoden till bygdens invånare.

Målsättningarnas realiserande

Information ska spridas kontinuerligt under hela förstudien. Projektets inledande fas är av särskild vikt för att etablera kännedom och kunskap om Leader och därigenom lägga en grund för dialogen med allmänheten i den fortsatta processen. Till förstudiens uppgifter hör även att förbereda arbetet för informationsspridning under perioden mellan förstudiens avslutande och Leaderområdets formella bildande.

Information till allmänheten om Leader sker huvudsakligen genom följande kanaler:

- Allmänna informationsmöten, annonserade i lokalpressen (hittills fem genomförda, i augusti-september 2007).
- Informationsspridning i samband med mindre möten, exempelvis byalagsråd och företagarföreningsträffar, eller individuella möten/telefonsamtal med olika aktörer.
- Information via SÖSK:s och kommunernas hemsidor, regionala portaler såsom www.sydostraskane.se och www.navigatorsyd.se. Planeras att kompletteras med den Skånetäckande portalen www.leaderskane.se från och med senvintern 2008.
- Månatligt elektroniskt nyhetsbrev som sprids via mail samt SÖSK:s och kommunernas hemsidor.
- Artiklar i lokal press (*Ystads Allehanda*, *Skånska Dagbladet*) och regionala magasin (t ex *Österlenmagasinet*, *Vad händer i Ystad-Österlenregionen*).

Särskilda åtgärder:

- Identifiering av våra målgrupper, exempelvis ungdomar, äldre, svenskar av utländsk härkomst. Informationens utformning och kommunikationssätt ska anpassas efter behov.
- Aktivt arbeta för att skapa kunskap och intresse hos lokalpressen om Leader, med syfte att optimera rapporteringen om processen genom olika artiklar och reportage.

2. Kommunikation av arbetsprocessen och utvecklingsstrategin

Målsättningar

Det pågående arbetet i förstudien (i arbetsgruppen respektive temagrupperna) ska kommuniceras till invånarna i området och utvecklingsstrategin ska förankras lokalt. Kanaler för tvåvägskommunikation mellan invånare och de personer som aktivt deltar i Leaderarbetet ska upprättas och invånarna informeras om dessa.

Målsättningarnas realiserande

Regionens invånare ska ges möjlighet att följa utvecklingen i processen genom återkommande uppdateringar av arbetet i arbetsgruppen och temagrupperna, som förmedlas främst genom:

- Ett månatligt elektroniskt nyhetsbrev.
- Regelbundet uppdaterad information på SÖSK:s och kommunernas hemsidor samt på www.leaderskane.se från och med senvintern 2008.
- Bevakning i media.
- Annonser i media.
- Stormöten för information och diskussion.

Föreningar, företagare och allmänhet ges möjligheter till inflytande i det pågående arbetet genom:

- Engagemang i temagruppernas arbete.
- Direktkontakt med projektkoordinator och övriga medlemmar av arbetsgruppen.
- Särskilda möten, exempelvis tematiska, för allmänheten och/eller särskilda grupper.
- Remissrunda av förslaget till utvecklingsstrategi och organisation för Leaderområdet. Remissen ska även presenteras och diskuteras vid ett särskilt stormöte.
- Strategins (ansökans) slutgiltiga antagande ska ske i samband med ett stormöte.

3. Samverkan i nätverket Leader Skåne

Samverkan med övriga Leaderaktörer i Skåne syftar till att skapa och utnyttja en ”snöbollseffekt” i fråga om informationsspridning kring Leader. Genom att samarbeta, exempelvis kring en gemensam webbportal, framtagandet av informationsmaterial,

arrangerandet av seminarier o dyl, väntas nätverkets olika aktörer få ut större effekt av sina respektive ansträngningar, något som gynnar invånarna i Skåne. Vidare är syftet med nätverket att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling, för att höja kvaliteten på Leaderprocesserna runt om i Skåne.

Samarbetet i nätverket bör ses ur ett längre tidsperspektiv. Vid sidan av de direkta positiva effekter som förväntas av samarbetet, är nätverkets aktörers syfte att gemensamt bygga grunden för en framtida synlig och effektiv plattform för de olika LAG att samverka genom.

”Leader sydöstra Skåne” ska vara en aktiv och initiativtagande part i samarbetet inom nätverket.

Resultat av SWOT-analyser genomförda i Ystad-Österlenregionen 2007-08-22 – 2007-09-17

Då nedanstående SWOT-analyser utfördes ingick också Skurups kommun i förstudien rörande bildandet av ett Leaderområde i Ystad-Österlenregionen. De synpunkter som framkom vid mötet i Skurup kvarstår också nedan, av främst två anledningar. SWOT-analyserna genomfördes med avseende på regionen som helhet och därmed är inte analysen från Skurup specifik enbart för Skurup, utan omfattar i hög utsträckning även övriga Ystad-Österlenregionen. Vidare ses bibehållandet av Skurupanalysen som en god bas för framtida gränsöverskridande samarbeten och gemensamma Leaderprojekt.

Styrkor

- Geografiska läget
- Österlen välkänt varumärke
- Naturen inkl. stränderna
- Det öppna landskapet
- Bra naturskydd
- Kulturskutor
- Äppelriket
- Sociala nätverk i bygden
- Fungerande fiskerinäring i Simrishamn
- Bra kommunikationsmöjligheter i vissa områden
- Marknader
- Kärleken till bygden
- Golf
- Vindkraftverk bra
- Idrottsföreningarna
- Pittoreskt
- Konstnärer (400st), konstrundan
- Kreativa människor
- Trädgårdsnäringen
- Matkultur
- Oerhörd entreprenadanda
- Öppenhet för nya idéer och människor
- Tystnad
- Många slott och herresäten
- Mångfald, mycket på liten yta
- Havet och den långa kuststräckan
- Livskvalitet
- Äpplen
- ”Så mycket på så liten plats...”
- Sommarboende
- Klimatzon I
- Stark turism
- Starka byalag (28 i Simrishamn)

- Äldre inflyttade med stor kunskap
- Lugn
- Livskraftigt jordbruk
- Bra bio i Tomelilla
- Vandrings- och ridleder
- Relativt billig tomtmark
- Lång sommarsäsong klimatmässigt
- Trygghet
- Relativt oexploaterat
- 400 danskar har flyttat till Skurups kommun
- Hälsosam miljö
- Omfattande kulturutbud
- Många utmärkelser till matentreprenörer
- Havet
- Färdigt och etablerat varumärke (Skurup)
- Clusterområde
- Feng shui
- Sydkusten, åsen och Svaneholm (Skurup)
- Nätverket Sydkusten.se
- Två världar möts, den gamla och den nya
- Småskalighet
- Mycket hästar som sysselsätter många unga
- Nybygge i kommunen (Skurup)
- Mat
- Djurlivet (fåglar)
- Mångkulturellt (kopplat till DK)
- Serviceföretag
- Fritid
- Levande landsbygd
- Nyinflyttade - nya idéer
- Pendlingsavstånd
- Ljuset
- Små gårdar
- Fisket och jakten
- Spännande inflyttare
- Mest fågelarter per kvadratkilometer i Sverige (Sjöbo)
- Handel-sjöfart-industri
- Nära, inga avstånd
- Miljön
- Små till medelstora företag
- Gränsen mellan Sverige och Tyskland
- Bra nätverk företag/kommun (Ystad)
- Många olika sorters företag
- ”Lågpuls”område
- Bra företagsklimat
- Ett landskap som är unikt för Sverige
- Orört
- Närhet till kontinenten

- Kulturbyggnader
- Historiska perspektivet

Möjligheter

- Aktiviteter året runt
- Mer internationellt samarbete, t.ex. Baltikum
- Outnyttjade resurser
- Liknande näringar
- Utbyte av kunskap
- Krav-odlat och närproducerat
- ”Österlen –nollproducent av koldioxid”
- Förädling av produkter som tas fram
- Utveckla konsten, konstcentrum, skolor, utnyttja de lokala konstnärerna
- Unikumskolan i Tomelilla
- Trädgårdscentrum
- Värdera resurser
- Särskild sommarbuss, turistlinje?
- Koppla ihop Ystad-Simrishamn-Tomelilla, skapa mötesplatser
- Gott om plats
- Barnomsorgen
- Energiproduktion
- Rid- och cykelleder
- Ishall
- Boende nära naturen
- Investeringar i kommunen ska vara för hela befolkningen
- Gröna vågen -bättre boende
- Småorter inne i landet
- Turism (med kvalitet)
- Trädgårdsturism
- Ridning, hästsport
- Bygg t.ex. gruppboende och seniorboende
- Jord- och trädgårdsbruk
- Underlätta för ungdomar att ta över gårdar
- Värna och utveckla varumärket Österlen
- Skaffa stark strategi för utveckling, service och ekonomi
- Få fritidsboende att bosätta sig här
- Jakt och insjöfiske
- Locka hit lyxboende, äldre har pengar
- Locka hit ”nya”-fler yngre
- Utveckla bygdens seende –samarbete
- Definiera QOL (livskvalitet)
- Miljöförsämring i Medelhavet, turister flyr hit
- Satsa på hållbart jordbruk
- Utveckla samarbetet med högskolor/universitet (LU, SLU...)
- Bli stora på ekoturism + Slow food
- Bygg nätverk mellan turismföretagare
- Bygg industrihotell för små företag, i tex. tomma ladugårdar
- Rehabiliteringsområde

- Förbättra samarbetet, t.ex. mellan hamnarna
- Samla in kunskap i en bank
- Utveckla upplevelseindustrin
- Kulturskutorna
- Hälsotrenden kopplad till natur/hav
- Anordna större ridtävling
- Utveckla konstnärerna
- Matkultur, lokalproducerade varor
- Satsa på de enskilda byarna, barnvänlig lekplatser samt insatser för ungdomar

Svagheter

- Det geografiska läget
- Åldersstrukturen
- Infrastrukturen – bättre kommunikationer, dåliga vägar, cykelled, saknas direktförbindelse med Malmö, förseningar på tågen, förbifarter, svårt att pendla
- Dåligt med utbildning på högre nivå
- Brist på arbetstillfällen
- Kort turistsäsong
- Sommargäster som inte betalar skatt till kommunen
- För lite aktiviteter för barn och ungdom
- Dåligt med aktiviteter i Simrishamn
- Dålig marknadsföring av regionen
- Ungdomar har inte råd att köpa bostäder så att de kan bo kvar
- Dåligt gehör hos kommunerna för egna initiativ
- Få stora företag
- Dominerande andel småföretag (enmansföretag)
- För lite lockelse för barnfamiljer att flytta hit
- För få aktiviteter för ungdomar i byarna
- Kulturen mycket eftersatt (Skurup)
- Dåliga på att utnyttja våra profiler
- Dåligt nätverkande mellan entreprenörer
- Splittrat varumärke (Ystad-Österlen)
- Vintrarna
- Studiecirkelverksamhet och dyl. väldigt eftersatt, kommunen är ”snål” (Skurup)
- Konsertlokal saknas
- Utbildningsnivån –ingen studietradition
- Locka hit företag är vi för dåliga på!
- Det finns för få lägenheter
- Akta oss så att vi inte blir ”Båstad”
- Revirtänkande
- Strövområden inte skötta och är dåligt kända
- Dålig medborgarinformation från kommunen, oattraktiv hemsida (Skurup)
- Sovbygd till Malmö, Framtida förort
- Markpriser
- Obenägenhet till förändring (rädsla)

- För stor fokus på tätorterna
- Tröghet i den offentliga förvaltningen
- Svårt att ta vara på kreativitet
- Politisk splittring – leder till osäkerhet hos kommunala tjänstemän
- Trångsynthet
- Lokal service, butiker stängs i småbyarna
- Beläggning på skolorna
- Kompetent personal
- Brist på visionära politiker!
- Ökande kostnadsnivåer
- Fisket sviktar
- Skolorna har inte medel att ta del av sevärdheter
- ”Många som flyttar ut på landet har inte klart för sig att det inte existerar samma faciliteter som i t.ex. Malmö. Service *finns* men på lite längre avstånd.”
- För många äldre
- Elleveranser
- Informationen om vad som sker är dålig
- Telenätet
- Barnomsorgen
- För lite nyhetsinslag/nöjesinslag
- Marknadsföring utanför Sjöbo kommun är dålig
- Ungdomars behov fylls med...?
- Brandskyddet
- Service
- Dålig samverkan mellan kommunala instanser (Ystad)
- Industriutbildning
- Vinterväghållningen
- Dåligt utbyggt nät av cykelvägar
- Var får man bygga?
- För få attraktiva bostäder
- Telia vägrar att bygga ut bredband
- Skuggan av Malmö-Lund regionen
- Svårigheter för entreprenörerna att gå framåt
- Konkurrenten mellan Simrishamn-Österlen-Ystad
- Försiktiga
- Dåligt samarbete inom SÖSK-regionen
- Rädsla för konkurrens
- För lite samverkan
- Bytänkande
- Hastighetsgränser
- Kompetens – utbildning – arbetskraft
- Konjunktürkänsligt
- Brist på aktiviteter under vintersäsongen
- Dåliga kommunikationer mellan byarna
- Bristfällig uppföljning av marknadsföringen av kommunen (nyinflyttade)
- Många sommarhus tomma på vintern
- För lite aktiviteter efter turistsäsongen

- Dålig tillgång på miljövänlig energi
- Brist på kompetens och framåtanda i kommunerna
- Kan vara svårt att komma utifrån och bli accepterad (har blivit bättre med åren)
- Bilberoende för att ta sig någonstans
- Fler logimöjligheter bör finnas
- Felaktig bild av intolerans
- Tågtrafik saknas (Sjöbo)
- Dålig information från kommunen om möjligheter för boende i vissa områden hur man kan utnyttja kollektiv trafik (Tomelilla)
- Mer stöd till levande lantbruk (djurhållning)
- Genomfartstrafik från Polenfärjorna längs väg 19

Hot

- ”Att vi lutar oss tillbaka...”
- Vi blir färre -befolkningsminskning
- Klimatet
- Ungdomsutflyttning
- För mycket infrastruktur
- Brist på visionära politiker, inget nytänk
- Attityden att man är sig själv nog
- Dålig kommunikation mellan kommunala instanser
- Alunskifferbrytning
- Företagsflytt västerut
- Idag finns ett fint fiske men det finns ett hot om överflöde (vid regn) från reningsverk
- Lågkonjunktur, slår mot turismen
- Kapitalbrist så att de goda idéerna torkar in
- Att Skurup växer för snabbt –risk för växtvärk och att infrastrukturen inte hänger med
- Det finns inga lediga tomter för nybyggnation (Skurup)
- Inbördes konkurrens mellan kommunerna
- Ingen plattform för att samla kunskap
- För få entreprenörer - kommer att hämma utvecklingen
- Konserverande synsätt (mot utveckling, t.ex. överklagande av bygglov)
- Grannfejder
- Höga kostnader för drivmedel och energi
- Storebrorskomplex
- Kvalité – balans - hur styra?
- Myndighetsbyråkrati
- Säsongsbetonad industri
- Tillgängligheten, att komma ut i naturen
- Saknar översiktsplan (borde vara gemensam för hela Österlen)
- Indragningar
- Splittring (för stor lokalpatriotism)
- Minerallagen
- Att allt fortsätter som vanligt
- Risk för överexploatering

- I mindre byar finns risk för att permanentboende avtrappas, inte attraktivt att bo kvar.
- Miljöförstöring
- Ekonomin
- Jordbrukspolitiken
- Obalans i befolkningsutvecklingen
- Dåligt utbyggt bredband
- Konservatism (inskränkthet, rasism)
- Trivselproblem (vem vill vara granne med en ungdomsgård?)
- Misstänksamhet mot EU
- Sprit och droger
- Brist på framtidstro hos ungdomen
- Många låginkomsttagare i småbyarna

Urvalskriterier för projekt i Leader Ystad-Österlenregionen

Projekt:

Projektägare:

1. Projektets huvudsakliga syfte faller under temat:

a)	Den företagsamma Ystad-Österlenregionen	
b)	Den hållbara Ystad-Österlenregionen	
c)	Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen	
d)	Den välkomnande Ystad-Österlenregionen	
e)	Den närande Ystad-Österlenregionen	

2. Generella kriterier

a)	Mål, syfte och resultat	
b)	Underifrånperspektiv	
c)	Innovation	
d)	Målgrupp/målgruppsorientering	
e)	Kostnadseffektivitet	
f)	Genomförandekapacitet	
g)	Synergieffekter	
h)	Partnerskap	
i)	Levande landsbygd	
j)	Demografi	
k)	Stärkt entreprenörskapsanda	
l)	Stärkt attraktionskraft för regionen	
m)	Spridning	
n)	Långsiktighet och utvecklingspotential	
o)	Utvärdering	

3. Horisontella mål

a)	Jämställdhet	
b)	Ungdomar	
c)	Integration	
d)	Hållbar utveckling	
d ¹⁾	ekologiskt	0,33
d ²⁾	ekonomiskt	0,33
d ³⁾	socialt	0,33
e)	Kompetensutveckling	
f)	Stärkt konkurrenskraft	
g)	Samverkan	

4. Landsbygdsprogrammets insatsområden (axlar)

a)	Axel 1: Förbättrad konkurrenskraft inom jord- och skogsbruket	
b)	Axel 2: Förbättra miljön och landskapet	
c)	Axel 3: Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden	

5. Övriga meriter

	Ja	Nej
a)	>30 % privat medfinansiering	
b)	Projektvana	
c)	Engagemang	
d)	Modellexempel för generella problem	
e)	Sysselsättning	

Indikatorer för måluppfyllelse i projekt i Leader Ystad-Österlenregionen

Generella indikatorer

Skapade arbetstillfällen	
Genomförda utbildnings-/kompetensutvecklingsinsatser	
Deltagare som fullföljt utbildningar/fortbildningar	
Nya mötesplatser (reella och virtuella)	
Nya nätverk/samverkansprojekt	
Nya produkter	
Nya tjänster	
Insatser för förbättrad tillgänglighet*	
Insatser för en positiv demografisk utveckling	
Nationella samarbetsprojekt	
Internationella projekt	
Måluppfyllelse i relation till projektets målbeskrivning	

Den företagsamma Ystad-Österlenregionen

Nyetablerade företag	
Nyetablerade företag som finns kvar efter tre år	
Insatser för ökad entreprenörskapsanda	
Insatser för främjande av nyföretagande/företagsutveckling	
Insatser för främjande av kvinnligt företagande (och andra underrepresenterade grupper)	
Samarbetsprojekt mellan näringsliv/FoU/skolor	

Den hållbara Ystad-Österlenregionen

Insatser för minskad miljöförstöring	
Insatser för ökat intresse för natur-, vatten- och miljövård	
Insatser för ökat miljömedvetande	
Insatser för minskad negativ klimatpåverkan	
Insatser för ökat användande av miljövänliga energikällor	

Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen

Insatser för utveckling av kulturvärden/kulturarv	
Antal kultur- och fritidsaktiviteter och evenemang	
Byutvecklingsinsatser och insatser för ökad bygemenskap/hembygds känsla	
Insatser för förbättrad lokal service och handel	
Insatser inom kulturell mångfald	
Integrationsinsatser	
Insatser för ett stärkt föreningsliv	

Den välkomnande Ystad-Österlenregionen

Dagsbesökare	
Övernattande besökare	
Insatser för att utveckla besöksnäringen	
Insatser för en förlängning av besökssäsongen	
Insatser för en förbättrad marknadsföring av regionen	

Den närande Ystad-Österlenregionen

Insatser som utvecklar lokal produktion/förädling av livsmedel	
Insatser för ökad konsumtion av lokala råvaror/produkter	
Insatser för utveckling inom området hälsa/rehabilitering	
Insatser för att utveckla hälso- och rekreationsperspektivet kommersiellt	
Insatser för förbättrad livskvalité	

* Tillgänglighet avser bl. a. transporter/kommunikationer/IT-kommunikationer, tillgänglighet till natur och besöksmål, handikappanpassning och språkanpassning.

Stadgar för Leader Ystad-Österlenregionen, ideell förening

§ 1 **Föreningens firma**

Föreningens namn är Leader Ystad-Österlenregionen, ideell förening.

§ 2 **Verksamhetsområde**

Föreningens geografiska verksamhetsområde är kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad.

§ 3 **Ändamål**

Föreningen har till ändamål att bedriva allmännyttig verksamhet för utveckling av landsbygden i enlighet med Leader Ystad-Österlenregionens utvecklingsstrategi.

Föreningen skall arbeta för såväl intern som extern finansiering av projekt. Under programperioden 2007-2013 skall arbetet med Leaderstrategin prioriteras.

Samverkan med andra Leader- och landsbygdsområden i Sverige och Europa ingår i föreningens verksamhet.

§ 4 **Säte**

Föreningen har sitt säte i Ystad.

§ 5 **Medlemskap**

Medlemmar i föreningen skall vara fysiska eller juridiska personer som bor, arbetar eller bedriver verksamhet i Leader Ystad-Österlenregionens geografiska område och som vill verka för föreningens ändamål.

Ansökan om medlemskap skall ske skriftligen och tillställas styrelsen, som fattar beslut i ärendet.

Medlem förbinder sig att främja föreningens mål samt i övrigt följa föreningens stadgar. Medlem äger yttrande- förslags- och rösträtt vid föreningens möten.

Medlem har rätt att när som helst utträda ur föreningen. Begäran om utträde skall ske skriftligen till styrelsen. Medlem anses därmed omedelbart ha utträtt. Eventuell redan erlagd medlemsavgift återbetalas ej vid utträde.

Styrelsen kan besluta om uteslutning av en medlem som motarbetar föreningens ändamål eller bryter mot föreningens stadgar. Sådant beslut kan av medlemmen överklagas till föreningsstämman.

§ 6 **Avgifter**

Medlem är skyldig att årligen erlägga medlemsavgift för kalenderår. Denna fastställs av föreningsstämman efter förslag av styrelsen.

Medlemskap gäller när avgiften kommit föreningen tillhanda. Avgiften skall erläggas inom sex veckor efter avisering.

§ 7 **Föreningens organ**

Föreningens organ är:

- ☛ Föreningsstämma
- ☛ LAG (lokal aktionsgrupp) tillika styrelse
- ☛ Revisorer
- ☛ Valberedning

§ 8 **Föreningsstämma**

Föreningsstämma är föreningens högsta beslutande organ. Medlemmars rätt att delta i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas på föreningsstämma, som kan vara ordinarie stämma eller extra stämma.

Ordinarie föreningsstämma skall årligen hållas före utgången av mars månad.

Extra föreningsstämma skall hållas när styrelsen finner skäl för det eller då minst 10 % av medlemmarna eller revisor till styrelsen skriftligen begär det. När styrelsen mottagit en sådan begäran skall den inom 14 dagar kalla till extra föreningsstämma.

Kallelse till föreningsstämma sker per post eller e-post tidigast fyra veckor före och senast två veckor före föreningsstämma och meddelas i lokalpressen liksom på Leader Ystad-Österlenregionens hemsida. Förslag till dagordning och övriga handlingar skall bifogas kallelsen.

Vid ordinarie föreningsstämma skall följande ärenden förekomma:

- 1 Öppnande av mötet
- 2 Fråga om föreningsstämmans behöriga utlysande
- 3 Upprättande av förteckning av närvarande samt fastställande av röstlängd
- 4 Val av mötesordförande
- 5 Val av mötessekreterare
- 6 Val av två justerare, tillika rösträknare
- 7 Anmälan av ärende att tas upp under punkten ”övriga ärenden”
- 8 Fastställande av föredragningslista
- 9 Styrelsens årsredovisning: a) verksamhetsberättelse b) ekonomisk redovisning
- 10 Revisorernas berättelse
- 11 Fastställande av resultat- och balansräkning
- 12 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
- 13 Beslut i anledning av föreningens över- eller underskott
- 14 Fastställande av medlemsavgift
- 15 Fastställande av arvoden och ersättningar
- 16 Fastställande av budget och verksamhetsplan
- 17 Behandling av ärende som styrelsen överlämnat till föreningsstämman för avgörande
- 18 I stadgeenlig ordning inkomna motioner/ärenden
- 19 Val av styrelseledamöter och suppleanter

- 20 Val av styrelsens presidium
- 21 Val av revisor och revisorssuppleant
- 22 Val av ledamöter i valberedning, däribland sammankallande
- 23 Övriga ärenden
- 24 Mötets avslutande

Medlem som vill ha motion/ärende behandlad på föreningsstämma skall anmäla detta skriftligen till styrelsen senast fyra veckor före stämman.

Arbetsordning för styrelsen, styrelsens presidium och verksamhetskontorets anställda skall fastställas vid föreningsstämma.

Föreningsstämman är beslutsmässig med det antal medlemmar som är närvarande. Varje närvarande medlem har en röst.

Beslut fattas med acklamation eller efter votering om sådan begärs. Votering förrättas öppet om inte sluten votering begärs. Vid valärenden förrättas sluten votering.

Vid röstning gäller enkel majoritet. Vid omröstning som inte avser val gäller vid lika röstetal det förslag som biträds av mötets ordförande. Valärenden avgörs genom lottning vid lika röstetal.

För ändring av stadga krävs enhälligt beslut på ordinarie föreningsstämma eller vid två föreningsstämmor med 2/3-dels majoritet, varav en stämma skall vara ordinarie föreningsstämma.

§ 9 LAG

LAG utgör föreningens styrelse. Styrelsen är det organ som ansvarar för genomförandet av utvecklingsstrategin för Leader Ystad-Österlenregionen. Vidare svarar styrelsen för föreningens organisation, förvaltning och löpande verksamhet.

Valbar till styrelsen är föreningsmedlem. Offentlig sektors valbarhet kräver medfinansiering. Medfinansiering regleras genom avtal med LAG.

Styrelsen skall bestå av 13 ordinarie ledamöter och 13 personliga suppleanter. Tre ledamöter respektive suppleanter skall representera var och en av de fyra ingående kommunerna. Därutöver representeras SÖSK (Sydöstra Skånes Samarbetskommitté) av en ledamot och en suppleant. I övrigt gäller Jordbruksverkets regelverk om ledamöter i styrelsen.

Mandattiden är två kalenderår och val sker med växelvis avgång. Detta med undantag för första tillfället då hälften av ledamöterna och suppleanterna väljs på två år och övriga på ett år.

Om behovet av fyllnadsval uppstår åligger det valberedningen att föreslå ny ledamot. Under löpande mandatperiod beslutar styrelsen vid fyllnadsval.

Föreningsstämman väljer inom styrelsen ett presidium bestående av en ordförande och två vice ordförande. Dessa poster skall besättas med en ledamot vardera från offentlig, privat och ideell sektor. Vid tillsättningen skall också, om möjligt, geografisk spridning över hela verksamhetsområdet beaktas. Presidiet väljs på en tid av ett kalenderår. Val av ordförande från offentlig sektor är otillåtet.

Styrelsen utser inom sig kassör, sekreterare och eventuella övriga befattningshavare.

Styrelsen äger rätt att inom sig tillsätta arbetsgrupper vars uppgifter skall framgå av en arbetsbeskrivning.

Verksamhetsledaren är ständigt adjungerad i styrelsen. Styrelsen får adjungera annan person vid behov. Adjungerad har yttranderätt.

Styrelsen sammanträder när ordföranden eller minst halva antalet ledamöter så bestämmer.

Kallelse med föredragningslista skall senast två veckor före sammanträde tillställas styrelsens ledamöter. Vid styrelsens sammanträde skall protokoll föras. Protokollet justeras av ordföranden jämte en ledamot.

Styrelsen beslutar å föreningens vägnar i alla ärenden, inklusive beslut avseende ansökan om projektmedel, om ej annorlunda bestämmes i dessa stadgar eller genom särskilt beslut att delegera beslutanderätt.

Styrelsen är beslutsmässig då minst hälften av ledamöterna är närvarande. Suppleanter har alltid närvaro- och yttranderätt.

Styrelsen skall eftersträva konsensus i största möjliga utsträckning. Vid lika röstetal i styrelsen gäller ordförandes utslagsröst. För beslut angående projekt krävs att $\frac{3}{4}$ av de beslutande ledamöterna bifaller förslaget.

Föreningens firma tecknas av ordförande samt den eller de som styrelsen utser därtill.

Styrelsens juridiska ansvar skall följa offentlighetslagstiftning.

§ 10

Jäv

Förvaltningslagens (SFS 1986:223) regler om jäv skall tillämpas.

Jäv föreligger då ledamot i styrelsen själv är medsökande för medel till projekt eller då ledamot är involverad i projektet. Detsamma gäller då ledamoten är anhörig eller i beroendeställning i förhållande till projektet. Ledamot som är jävig skall ej närvara vid beredning eller beslut om projektmedel.

Styrelseledamot äger heller ej rätt att besluta i frågor som rör avtal eller liknande

mellan deras organisation, eller någon annan part som de har intressegemenskap med, och föreningen.

§ 11 Räkenskap och revision

Föreningens verksamhets- och räkenskapsår är kalenderår.

Föreningsstämman väljer varje år en verksamhetsrevisor och en revisorssuppleant. Därutöver upphandlar styrelsen en auktoriserad revisor.

Revisorerna skall löpande granska styrelsens förvaltning och räkenskaper för det senaste verksamhets- och räkenskapsåret samt till styrelsen överlämna revisionsberättelse senast fyra veckor före föreningsstämman.

Det åligger styrelsen att kontinuerligt förse revisorerna med styrelsens handlingar. Revisorerna har närvaro- och yttranderätt vid styrelsens sammanträden.

§ 12 Valberedning

Valberedningen skall bestå av fyra personer, en från varje deltagande kommun. Privat, ideell och offentlig sektor skall vara representerad i valberedningen.

Valberedningen och dess sammankallande väljs av föreningsstämman för en tid av ett kalenderår.

Valberedningen skall ge föreningsstämman förslag till ledamöter och suppleanter i styrelsen samt presidieledamöter. Vidare föreslår valberedningen verksamhetsrevisor och revisorssuppleant. Valberedningen skall också ge förslag till val av förtroendevalda vid eventuella fyllnadsval.

Motförslag till valberedningens förslag skall lämnas till styrelsen senast en vecka före föreningsstämman.

§ 13 Tolkning av stadgar

Uppkommer tvekan om tolkningen av dessa stadgar eller om fall förekommer som inte är förutsedda av stadgarna, skall frågan föras vidare till skiljedomstol.

§ 14 Upplösning av förening

För upplösning av föreningen krävs beslut vid två på varandra följande föreningsstämmor – varav den ena skall vara ordinarie – och andra gången med minst 2/3-dels majoritet för förslaget om upplösning.

Vid beslut om upplösning av föreningen skall anges hur föreningens tillgångar skall disponeras. Om det finns särskilda krav eller villkor från offentliga finansiärer/fonder eller direktiv ges av berörd myndighet om vissa tillgångars användning efter upplösning av föreningen skall dessa följas. I annat fall skall föreningens tillgångar ges till organisation/organisationer med motsvarande ändamål i området.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

